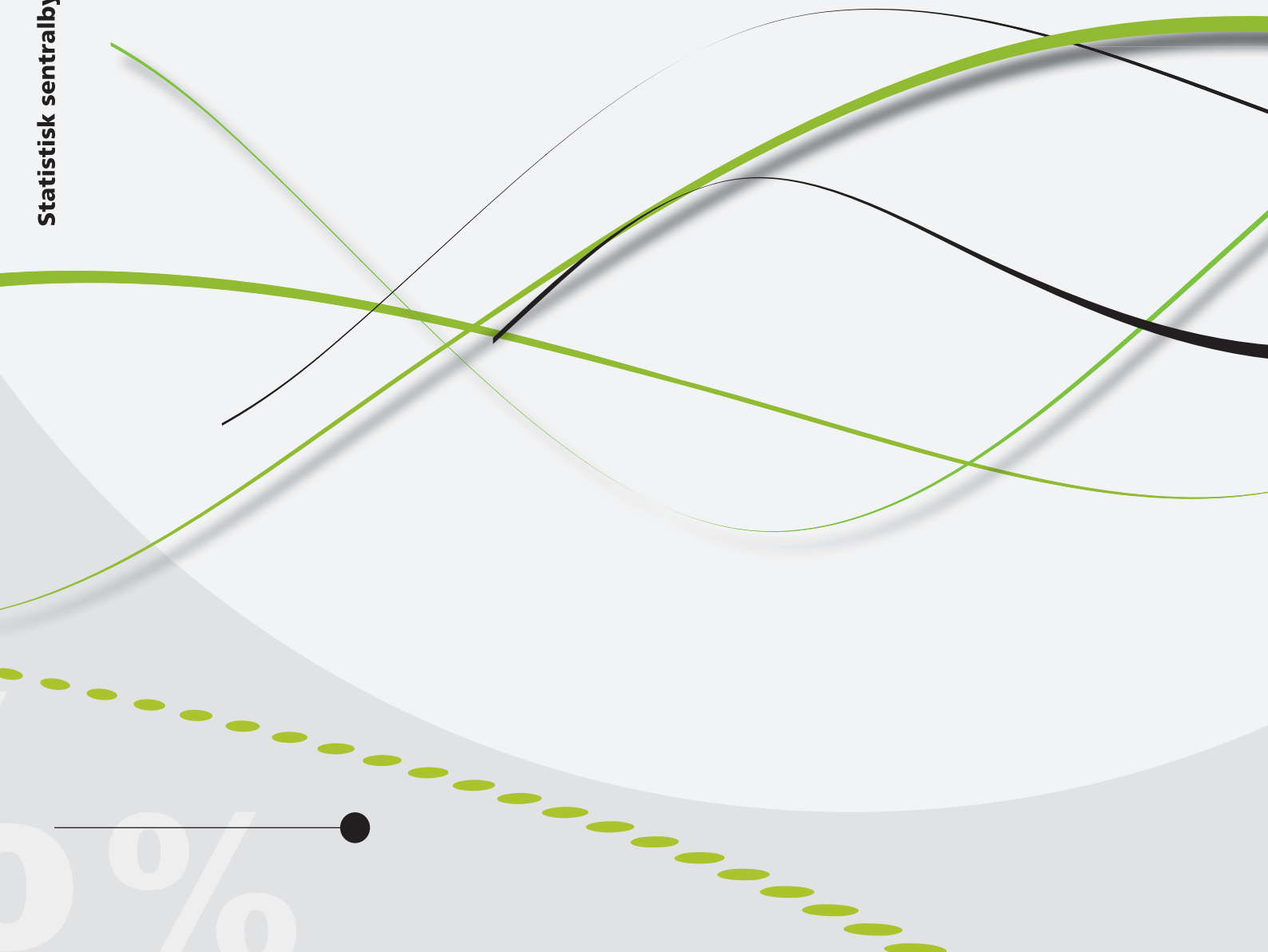

*Ragni Hege Kitterød, Jan Lyngstad, Hilde Lidén og
Kenneth Aarskaug Wiik*

Praktiseres delt bosted for barn av andre foreldregrupper enn før?

*Ragni Hege Kitterød, Jan Lyngstad, Hilde Lidén og
Kenneth Aarskaug Wiik*

**Praktiseres delt bosted for barn av andre
foreldregrupper enn før?**

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal	Oppgave mangler	..
Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler foreløpig	...
Publisert januar 2015	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-9064-0 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-9065-7 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: Befolkning	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

I denne rapporten analyseres endringer i barns bosted i tiden 2002 til 2012 blant foreldre som bor hver for seg, og hvorvidt det var andre grupper som valgte en ordning med delt bosted, eller en ordning der barnet bodde hos far, i 2012 enn tidligere. Analysene er basert på *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004* og *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012*, gjennomført av Statistisk sentralbyrå. Rapporten er en av flere rapporter fra prosjektet «Barns samvær og bosted i familier der foreldrene ikke bor sammen», som er et samarbeid mellom Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning.

Rapporten er laget i samarbeid mellom Ragni Hege Kitterød, Jan Lyngstad, Hilde Lidén og Kenneth Aarskaug Wiik. Ragni Hege Kitterød og Hilde Lidén arbeider på Institutt for samfunnsforskning, og Jan Lyngstad og Kenneth Aarskaug Wiik arbeider i Statistisk sentralbyrå.

Rapporten er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås nettsider under adressen <http://www.ssb.no/publikasjoner>.

Prosjektet er finansiert av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 15. desember 2014.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Det har vært en sterk økning i bruk av delt bosted blant foreldre som bor hver for seg på 2000-tallet i Norge. I 2012 hadde om lag ett av fire barn delt bosted, mot 10 prosent i 2004 og 8 prosent i 2002. Andelen barn som bor fast hos mor, har gått ned, mens andelen som bor fast hos far har holdt seg stabilt lav. En lignende utvikling ser man i mange andre land. En del forskere har funnet at delt bosted i større grad enn før praktiseres av foreldre med små sosioøkonomiske ressurser og store konflikter med den tidligere partneren. I denne rapporten undersøker vi om det er andre grupper av foreldre som har delt bosted for barna i dag enn tidligere og også om en ordning der barnet bor hos far velges av andre grupper enn før. Analysene er basert på tre undersøkelser fra 2002, 2004 og 2012. I undersøkelsene intervjuet man både den forelderen som barnet var registrert bosatt hos, og den forelderen barnet ikke var registrert bosatt hos. Begge gruppene omfatter både fedre og mødre. Vi analyserer fedres og mødres svar hver for seg. Opplysningene om barnets bosted gjelder for det yngste barnet som foreldrene har sammen.

Fedre oppgir litt oftere enn mødre at barnet har delt bosted, men ifølge begge parter bor de aller fleste foreldre med delt bosted forholdsvis nær hverandre. Kun et lite fåtall har mer enn en halv times reisetid til barnets andre forelder. De fleste rapporterer også stor eller ganske stor tilfredshet med barnets bostedsordning.

Vi finner at delt bosted er blitt vanligere blant de fleste grupper av foreldre. Både foreldre med høy inntekt og foreldre med lav inntekt har oftere enn før delt bosted for barna. Det samme gjelder foreldre med kort utdanning og dem med lang utdanning, unge og eldre foreldre, dem som har vært gift med barnets andre forelder og dem som har vært samboende, dem med kort og dem med lang tid siden bruddet og dem med et kortvarig og dem med et langvarig samliv. Videre gjelder det både dem med små og store konflikter med den tidligere partneren, og det gjelder uavhengige av barnets alder, antall barn og foreldrenes samlivsstatus på intervjuetidspunktet.

Vi finner i all hovedsak de samme forskjellene mellom grupper av foreldre i bruk av delt bosted i 2012 som i 2004. Analysene av fedrenes svar viste for eksempel at i begge årene hadde fedre med høy inntekt oftere delt bosted for barna enn dem med lav inntekt, og delt bosted var mindre vanlig blant dem med store konflikter med barnets mor enn blant dem med små konflikter. Delt bosted økte imidlertid mer blant de yngste fedrene (under 35 år) enn blant dem som var litt eldre, og mer blant fedre som hadde vært samboende med barnets mor enn blant dem som hadde vært gift.

Analysene av mødrenes svar viste at mødre med lang utdanning oftere hadde delt bosted for barnet enn dem med kortere utdanning både i 2004 og 2012, og i begge årene var delt bosted mindre vanlig blant mødre som hadde store konflikter med barnets far enn blant dem med små konflikter. Der var imidlertid ikke noen klar sammenheng mellom mors inntekt og bruk av delt bosted i noen av årene.

Den avgrensningen av delt bosted som benyttes i de norske undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted, legger en juridisk definisjon til grunn og er strengere enn den som benyttes i studier i en del andre land. Ofte regner forskere det som delt bosted dersom samværsforelderen tilbringer minst ti dager med barnet per måned. I de norske undersøkelsene er det flere som oppgir at samværsforelderen har minst ti dagers månedlig samvær med barnet enn dem som oppgir at de har delt bosted. Men også med en slik bredere definisjon, ser vi en økning i andelen med «delt bosted» på 2000-tallet i Norge.

Selv om andelen som oppgir at barnet bor fast hos far varierer lite mellom de tre undersøkelsene, viser multivariate analyser basert på fars svar at det var en liten økning fra 2004 til 2012 i andelen barn som bor hos far når vi justerer for endringer i sammensetningen av analyseutvalget (fars alder, samlivsstatus ved brudd osv). Analyser basert på mors svar viser derimot ingen økning i andelen barn som bor hos far.

Abstract

Shared residence for children has increased significantly in the 2000s among parents living apart in Norway. In 2012, about one in four children with parents living apart had shared residence, compared to 10 percent in 2004 and 8 percent in 2002. In the same period the share of children with mother sole custody decreased, while father sole custody remained at a low and fairly stable level. Similar patterns have been observed in many other counties as well, implying that shared residence is now increasingly practiced by parents with less socioeconomic resources and big conflicts.

In this report we examine to what extent shared residence and father sole custody is now chosen by other groups of parents than previously in Norway. The analyses are based on three surveys on parents living apart, from 2002, 2004 and 2012. Both parents were interviewed, i.e. both the one who was registered at the same address as the child and the one who was not registered living with the child. Both groups include fathers as well as mothers. We analyse the fathers' and the mothers' answers separately. The information on the child's residence applies to the parents' youngest child.

Fathers more often report that the child has shared residence than the mothers do. According to both parents, the distance between their homes is fairly short. Most parents also report that they are very satisfied or fairly satisfied with the current shared-residence arrangement.

Shared residence has increased among most groups of parents. For instance, both less educated parents and highly educated parents more often practice shared residence than previously, and the same is true for parents with high and low income, younger and older parents, those with severe conflicts and those with no conflicts, those who were formally married to the child's other parent as well as those who were cohabiting. Shared residence is also practiced more often among those who lived together for a short time and those who spent many years together and those with younger and those with older children.

We also find similar patterns in 2004 and 2012 when it comes to what groups of parents that are particularly likely to opt for shared residence. For instance, the analyses based on the fathers' answers showed that in both years, high-income fathers more often practiced shared residence than low-income fathers, and shared residence was less common among parents with severe conflicts than among those with little conflicts. However, shared residence increased somewhat more among fathers below 35 years of age and among fathers who had been married to the child's mother compared with older fathers and those who cohabited.

The analyses based on the mothers' answers revealed that both in 2004 and 2012 highly educated mothers practiced shared residence more often than the less educated and that shared residence was more common among those with few conflicts with the child's father than among those with severe conflicts. There was no significant association between the mother's income and shared residence.

Shared residence is defined somewhat differently in the Norwegian surveys than in many other countries. Whereas juridical criteria are used in Norway, researchers in other countries often define shared residence as an arrangement where both parents spend at least one third of the time with the child. In Norway, the percentage who report that the non-resident parent spends at least ten days per month with the child is significantly higher than the percentage who report that they have shared residence according to the juridical definition. Also when using this broader measure of shared residence we observe a significant increase in the 2000s.

Even though the percentage who report that they practice father sole custody varies little across the three Norwegian surveys, multivariate analyses based on the fathers' answers demonstrate that there has been a slight increase in the propensity to have father sole custody when changes in the composition of the sample are controlled.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
Innhold	6
1. Innledning	7
1.1. Bakgrunn og formål.....	7
1.2. Politiske regelendringer.....	8
1.3. Datamateriale.....	9
1.4. Analyseutvalg.....	10
1.5. Bruk av vekter.....	11
1.6. Definisjon av «Barnets bosted».....	11
1.7. Den videre gangen i rapporten.....	12
2. Barns bosted i 2002, 2004 og 2012. Reisetid og tilfredshet blant foreldre med ulike bostedsordninger	12
2.1. Barns bosted basert på svar fra fedre og svar fra mødre.....	12
2.2. Registrert bosted blant barn med ulike bostedsordninger.....	14
2.3. Reisetid mellom foreldrenes boliger.....	15
2.4. Foreldrenes tilfredshet med barnets bosted.....	17
3. Endringer i barns bosted blant ulike grupper av foreldre	18
3.1. Grupperingsvariabler/uavhengige variabler i analysene	18
3.2. Endring i barnets bosted: Bivariate analyser	21
3.3. Endring i barns bosted. Multivariate analyser basert på svar fra fedre.....	23
3.4. Endring i barns bosted. Multivariate analyser basert på svar fra mødre	29
4. Endring i månedlig samvær mellom samværsfedre og barn	33
4.1. Månedlig samvær blant ulike grupper av foreldre	33
4.2. Barnets bosted og antall månedlige samværsdager	36
5. Oppsummering	39
Litteraturliste	41
Vedlegg: Tabeller	43
Tabellregister	48

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og formål

I Norge har det på 2000-tallet vært en sterk økning i bruk av delt bosted for barn blant foreldre som bor hver for seg. I 2012 hadde 26 prosent av barna delt bosted, mot 10 prosent i 2004 og 8 prosent i 2002. Andelen barn som bor fast hos mor har gått ned, mens andelen som bor fast hos far er stabilt lav. Et lignende mønster ser man i mange andre land (Fehlberg m. fl. 2011, Singer 2008, Sodermans m. fl. 2013). Økningen i bruk av delt bosted sees blant annet som et resultat av at endringer i lovverket trekker i retning av en mer involvert farspraksis når foreldrene skiller lag (Fehlberg m. fl. 2011, Sodermans m. fl. 2013). Trolig har det også betydning at gifte og samboende fedre er mer involvert i barneomsorgen enn før, slik at likedeling etter brudd betraktes som mer selvsagt enn tidligere (Wetspahl m. fl. 2014).

I mange land pågår en diskusjon om hvorvidt delt bosted er en god løsning for barn eller ikke. Det er stort sett enighet om at en slik ordning kan fungere bra dersom foreldrene samarbeider godt, ikke har store konflikter, er fleksible i forhold til barnas ønsker og bor i nærheten av hverandre. Det sees videre som en fordel at foreldrene har jobber med en viss tidsmessig fleksibilitet og at begge parter har vært aktivt involvert i omsorgen for barna før bruddet. Dessuten understrekes det at foreldre må være åpne for at barn kan ønske å endre bostedsordning (Lidén 2007, Fehlberg m.fl. 2011, Sodermans m.fl. 2013). Det er imidlertid uenighet om hvorvidt delt bosted er bra for helt små barn. Mens noen hevder at delt bosted kan være uheldig for små barns utvikling (Kelly og Lamb 2000, McIntosch m.fl. 2010, sitert i Fehlberg m.fl. 2011), hevder andre at mye kontakt med far i en tidlig fase er viktig for at far og barn skal få en god relasjon på sikt (Warshak 2014). Basert på en norsk studie som bestod en kvantitativ undersøkelse blant foreldre med delt bosted, samt kvalitative intervjuer av barn med delt bosted, konkluderte Skjorten m.fl. (2007) med at delt bosted kan fungere godt for mange barn dersom en del viktige forutsetninger er oppfylt. Det er imidlertid ikke grunnlag for å hevde at alle barn vil trives med en slik ordning.

En del studier kan tyde på at barn med delt bosted kommer bedre ut på flere områder enn barn som bor fast hos en av foreldrene. Man har blant annet sett på utfall som skoleprestasjoner, psykisk helse og grad av utagerende atferd (Sodermans m.fl. 2013). Det understrekes imidlertid at dette trolig skyldes seleksjon, ettersom foreldre som velger delt bosted ofte har høyere inntekt, mer utdanning, mindre konflikter og bedre samarbeid enn dem som praktiserer andre bostedsordninger. En alminneliggjøring av delt bosted kan dermed innebære at ordningen i større grad enn før også praktiseres av foreldre med store konflikter og små sosioøkonomiske ressurser (ibid). Australske forskere hevder at mange foreldre nå betrakter delt bosted som en foreldrerettighet (McIntosch 2009; Fehlberg m.fl. 2011). Dette kan, hevder de, være med på å forklare at det er blitt flere foreldre med store konflikter blant dem som har delt bosted. De peker også på at domstolene oftere enn før fatter vedtak om delt bosted for høy-konflikt-foreldre. Forskere spør derfor om det er blitt en sterkere polarisering blant foreldre med delt bosted, både med hensyn til sosioøkonomiske kjennetegn og grad av konflikt mellom mor og far. Ifølge Fehlberg m.fl. (2011) er delt bosted fortsatt en populær ordning blant foreldre med lite konflikter og godt samarbeid. Samtidig blir en slik ordning oftere enn før brukt som kompromiss for par med store konflikter.

I denne rapporten studerer vi endringer i bruk av delt bosted i Norge siden begynnelsen av 2000-tallet og spør om økningen har vært større i bestemte grupper av foreldre enn i andre, eller om delt bosted er blitt vanligere blant foreldre flest. Er det f. eks. særlig de høyt utdannede foreldrene som oftere enn før har delt bosted for barna, og har økningen vært større blant foreldre med store konflikter enn blant dem med lite konflikter? Selv om andelen barn som bor fast hos far har vært stabilt

lav, undersøker vi også om det har vært endringer i denne tilpasningen blant bestemte grupper av foreldre. Analysene er basert på tre undersøkelser av foreldre som bor hver for seg, fra 2002, 2004 og 2012¹. Både fedre og mødre ble intervjuet. I denne rapporten analyserer vi fedrenes og mødrenes svar hver for seg.

1.2. Politiske regelendringer

På 2000-tallet er det i Norge kommet flere regelendringer som trekker i retning av en likere deling av foreldreskapet blant foreldre som bor hver for seg, både praktisk og økonomisk. Siden 2002 har det eksistert regler som sier at begge foreldrene skal være med å dekke barnets reisekostnader, slik at det blir lettere for samværsforeldre å ha kontakt med barna sine. Også en omlegging av reglene for beregning av barnebidrag i 2003 oppmuntret til mer kontakt mellom samværsforeldre og barn, blant annet ved at mye samvær gir lavere bidrag (St.meld. nr. 19, 2006-2007). I forbindelse med en endring av Lov om barn og foreldre i 2006/2007 ble det vedtatt at reisekostnader ved samvær i utgangspunktet skal deles mellom foreldrene etter størrelsen på inntekten deres (Ot.prp. nr. 69, 2007-2008). I 2010 ble barnelovens definisjon av vanlig samværsrett utvidet. Vanlig samvær innebærer nå rett til å være sammen med barnet én ettermiddag per uke med overnatting, annenhver helg, til sammen tre uker i sommerferien, og annenhver høst-, jule-, vinter- og påskeferie. Tidligere inngikk kun ettermiddagssamvær på ukedagene, og sommerferiesamværet var to uker. I 2010 ble foreldrene videre pålagt varslingsplikt ved flytting (Ot.prp. nr. 104, 2008-2009). Samtidig fikk domstolene en viss adgang til å idømme delt bosted mot den ene eller begge foreldres vilje. Foreldrene kan fortsatt fritt avtale delt bosted dersom de mener det er best for barna.

Selv om lovverket stimulerer til stor likedeling av omsorgen for barn blant foreldre som lever atskilt, er det også regler som kan gjøre det vanskelig for en del foreldre å velge delt bosted (St.meld. nr. 29, 2002-2003). Det finnes flere ytelser rettet mot enslige forsørgere, blant annet forhøyet barnetrygd, overgangsstønad, stønad til barnetilsyn, utdanningsstønad og rett til barnebidrag. I tillegg får enslige forsørgere en viss skattelette. Fram til 2013 ble de skattet i klasse 2. I 2013 ble dette erstattet med et særfradrag, men dette gjelder kun for dem med forhøyet barnetrygd. Ved delt bosted regnes ingen av foreldrene som enslige forsørgere, og dermed faller flere av disse ytelsene bort. En del foreldre (oftest mødre) kan altså tape økonomisk på en ordning med delt bosted, sammenlignet med en ordning der barnet bor fast hos mor og har samvær med far. Skjørten m.fl. (2007) fant for eksempel at mødre med delt bosted oftere hadde lavere inntekt enn enslige mødre, noe de så i sammenheng med at delt-bosted-mødre ikke hadde rett til de samme ytelsene som enslige mødre.

Ordningen med mekling ved samlivsbrudd skal hjelpe foreldre til å komme fram til en skriftlig avtale om foreldreansvar, og barnets bosted og samvær etter samlivsbrudd, og sikre et godt samarbeid mellom foreldrene med vekt på barnets beste. Lenge var mekling obligatorisk kun for gifte foreldre, men i 2007 ble ordningen utvidet til også å gjelde samboere med barn under 16 år. Begrunnelsen var at alle barn skulle ha samme rettigheter uavhengig av foreldrenes samlivsstatus (Ot.prp nr. 103, 2004-2005). I 2006 fikk fedre automatisk del i foreldreansvaret for barn dersom de bor sammen med barnets mor ved fødsel. Tidligere måtte samboende fedre aktivt meddele at de ville ha foreldreansvar. I 1998 ble prosedyren for dette forenklet, men i motsetning til gifte fedre, hadde samboende fedre fremdeles ikke automatisk del i foreldreansvaret for sine barn. Samboende fedre har altså fått en styrket rettslig stilling ved et samlivsbrudd.

¹ En del resultater er tidligere publisert i en kommentert tabellrapport (Lyngstad m. fl. 2014) og i en populærvitenskapelig artikkel (Kitterød m.fl. 2014).

1.3. Datamateriale

Analysene i rapporten er basert på tre utvalgsundersøkelser, nemlig *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002*, *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004* og *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012*. Disse er gjennomført av Statistisk sentralbyrå på oppdrag av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Et viktig formål med de to første undersøkelsene var å evaluere omleggingen av reglene for beregning av barnebidrag i 2003. De gav derfor mye informasjon om fordeling mellom foreldrene av økonomiske ressurser og av ansvar og omsorg for barna. *Undersøkelsen om samvær og bosted 2012* er utformet litt annerledes enn undersøkelsene i 2002 og 2004, men det er god sammenlignbarhet med tidligere undersøkelser på mange områder. 2012-undersøkelsen hadde flere spørsmål om barns innflytelse på bosteds- og samværsordninger enn undersøkelsene i 2002 og 2004. Videre kartla man stabilitet og endring i bostedsordning over tid for det enkelte barn, og man spurte mer detaljert om foreldresamarbeid, om hvilke regler som skal gjelde for barna i det daglige, og om barns fritidsaktiviteter. Dessuten spurte man om foreldrenes helse, arbeidstidsordning, hvordan foreldrene fordelte arbeidet med barna mens de bodde sammen, og om yrkestilknytning og arbeidstid før bruddet. Foreldrenes økonomiske situasjon og fordelingen av forsørgelsesutgifter mellom foreldrene ble derimot kartlagt mindre detaljert enn tidligere. Ettersom vi i denne rapporten studerer sammenhengen mellom barnets bosted og ulike kjennetegn ved foreldre og barn for alle de tre årene, inkluderer vi kun opplysninger som foreligger i samtlige undersøkelser.

I alle undersøkelsene er det koblet til en del informasjon fra offisielle registre, blant annet om deltakernes utdanning og inntekt.

I undersøkelsene har man intervjuet par av foreldre til samme barn, altså både den forelderen som barnet er registrert bosatt hos (i det følgende omtalt som *bostedsforeldre*), og den forelderen som barnet ikke er registrert bosatt hos (i det følgende omtalt som *samværsforeldre*). I begge foreldregrupper inngår både mødre og fedre. I en del tilfelle har barnet delt bosted slik at det bor omtrent like mye hos begge foreldre. Det kan likevel være registrert bosatt hos kun den ene av dem. Barnets bostedsordning kan derfor ikke leses ut av offisielle registre. I samtlige tre undersøkelser er det i en del tilfelle bare den ene forelderen som har svart. Svarandelen er noe høyere blant bosteds- enn samværsforeldre (se tabell 1 for en oversikt over svarprosenten i de tre undersøkelsene).

I 2002 og 2004 var det et krav at begge foreldre skulle være bosatt i Norge for at de skulle bli trukket ut til undersøkelsen. I 2012 var det tilstrekkelig at den forelderen som barnet var registrert bosatt hos, bodde i Norge. Nettoutvalget inneholdt da 38 respondenter der den andre forelderen ikke var bosatt i Norge, 34 mødre og fire fedre. I 2004 stilte man spørsmål om fordeling av ansvar og omsorg kun for det yngste barnet som foreldrene hadde sammen. I 2002 og 2012 stilte man også spørsmål om eventuelle andre barn foreldrene hadde sammen, men det yngste barnet ble kartlagt mest detaljert. I denne rapporten benytter vi opplysninger om det yngste barnet.

Tabell 1 gir en oversikt over en del sentrale opplysninger om de tre undersøkelsene. I tillegg til det som er nevnt over, er det viktig å legge merke til at datainnsamlingen foregikk postalt i 2002 og hovedsakelig ved telefonintervju i de to siste. Ulike innsamlingsmetoder kan redusere sammenlignbarheten mellom undersøkelsene, særlig når det gjelder spørsmål om konflikter mellom foreldrene og hvor godt man mener samværsordninger fungerer for ulike parter (se Kitterød 2005 for en diskusjon av sammenlignbarhet mellom 2002- og 2004-undersøkelsen). Det er beregnet kombinerte frafalls- og utvalgsvekter for samtlige undersøkelser. Opplegg og gjennomføring av undersøkelsene er dokumentert i henholdsvis Sætre (2004), Skaare og Fodnesbergene (2005) og Høstmark (2013).

Tabell 1. Noen kjennetegn ved undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted 2002, 2004, 2012.

	Undersøkelsen om samvær og bidrag 2022	Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004	Undersøkelsen om samvær og bosted 2012
Metode for datainnsamling	Postalt skjema	Telefonintervju, postal oppfølging	Telefonintervju (også oppfølging)
Trekkgrunnlag	Alle barn under 18 år som er registrert bosatt med bare en av foreldrene, og hvor begge foreldre er registrert bosatt i Norge.	Som 2002	Alle foreldre som er registrert bosatt sammen med barn under 18 år, men som ikke er registrert bosatt sammen med den andre foreldereren. Den andre foreldereren trenger ikke å være bosatt i Norge. Bostedsforeldre som har barn med mer enn én person som de ikke bor sammen med, er ikke inkludert.
Svarprosent for			
- alle	59,1	75,2	59,9
- bostedsforeldre	64,5	79,0	60,7
- samværsforeldre	53,7	71,6	59,1
Nettoutvalg, individer	2309	2692	2604
Nettoutvalg, par	747	1020	823
Innsamlingsperiode	06.11.02.-10.02.03 + telefonoppfølging 04.12.02-25.01.03	01.11.04 -20.12.04 + oppfølging 24.01.05-14.02.05	01.11.12 -02.03.13
Hvilke barn spurte man om?	De tre yngste barna i relasjonen	Det yngste barnet i relasjonen	Samtlige barn i relasjonen
Vekter	Kombinerte frafalls- og utvalgsvekter	Kombinerte frafalls- og utvalgsvekter	Kombinerte frafalls- og utvalgsvekter

1.4. Analyseutvalg

I denne rapporten analyserer vi svar fra fedre og mødre hver for seg. Vi inkluderer både fedre/ mødre der man også oppnådde intervju med barnets andre forelder (mor/far) og fedre/mødre der man ikke oppnådde intervju med den andre foreldereren. Videre inkluderer vi både foreldre som var registrert bosatt på samme adresse som barnet, og foreldre som ikke var registrert på samme adresse som barnet. Foreldre der den andre foreldereren ikke var bosatt i Norge er holdt utenfor ettersom utvalget i de to første undersøkelsene kun omfatter barn der begge foreldre bodde i Norge. Endret prosedyre for utvalgstrekkning i 2012 kan også ha konsekvenser for hvor mange foreldre med barn med mer enn én tidligere partner som kom med i utvalget. Vi holder derfor utenfor foreldre som har barn med mer enn én tidligere partner i analysene her. Dette gjaldt henholdsvis 4, 7 og 7 prosent av fedrene i undersøkelsene fra 2002, 2004 og 2012. For mødre var andelen 5, 8 og 0 prosent. Andelen som har delt bosted for barnet er noe lavere blant foreldre som har barn med flere tidligere partnere enn blant dem som har barn med kun én tidligere partner, men ettersom forholdsvis få foreldre har barn med flere eks-partnere, veier disse lite i gjennomsnittet for alle foreldre (se Kitterød m.fl. 2014).

I de fleste analysene holder vi foreldre som ikke har vært gift eller samboende med barnets andre forelder utenfor. Disse har sjelden delt bosted for barnet og utgjør dessuten en liten andel av utvalget. Også i den internasjonale litteraturen på feltet inkluderer man gjerne kun foreldre som faktisk har bodd sammen i analyser av barnas bosted (f. eks. Cancian og Meyer 1998, Cancian m.fl. 2014, Juby m.fl. 2005, Sodermans m.fl. 2013).

I analysene i kapittel 4, av antall månedlige samværsdager mellom samværsforeldre og barn, ser vi i hovedsak på foreldre der barnet var registret

bosatt hos mor. I samtlige undersøkelser ble den forelderen som barnet var registrert bosatt hos (bostedsforelderen), spurt om den andre forelderens samvær med barnet. Den forelderen som barnet ikke var registrert bosatt hos (samværsforelderen), ble spurt om sitt eget samvær med barnet. Som nevnt over (avsnitt 1.3) er det ikke alltid samsvar mellom barnets registrerte adresse og den bostedsordningen foreldrene oppgir for barnet. Dette kan for eksempel skyldes at foreldrene ikke melder adresseendring med en gang hvis barnet endrer bostedsordning, eller at foreldrene har forskjellige oppfatninger av hvem barnet bor fast hos.

Basert på barnets registrerte adresse, kan vi skille mellom følgende fire foreldregrupper i utvalgene:

- 1) Bostedsmødre: Mødre der barnet er registrert bosatt hos mor
- 2) Samværsfedre: Fedre der barnet er registrert bosatt hos mor
- 3) Samværs mødre: Mødre der barnet er registret bosatt hos far
- 4) Bostedsfedre: Fedre der barnet et registrert bosatt hos far

Ettersom de fleste barn fremdeles er registrert bosatt hos mor, er det få observasjoner for de to siste gruppene av foreldre (samværs mødre og bostedsfedre).

1.5. Bruk av vekter

Som det framgår av tabell 1, ble det i samtlige undersøkelser beregnet kombinerte utvalgs- og frafallsvekter. Disse er benyttet i analysene i det følgende. Antall observasjoner rapporteres imidlertid basert på det uvektede materialet. Beregningen av vekter er beskrevet i dokumentasjonsrapportene for de tre undersøkelsene (se avsnitt 1.3).

1.6. Definisjon av «Barnets bosted»

Barnets bosted ble kartlagt gjennom følgende spørsmål: *Vi vil gjerne vite hvem barnet bor fast sammen med, dvs. hvem har den daglige omsorgen for barnet nå? Er det 1) deg, 2) den andre forelderen, 3) begge to eller 4) andre?*

Ved å kombinere fedres og mødres svar på dette spørsmålet, har vi laget en variabel for barnets bosted med fire verdier: 1) bor hos mor, 2) bor hos far, 3) delt bosted, 4) bor hos andre.

Spørsmålet ble fulgt av en forklarende tekst: *Den av foreldrene som barnet bor **fast sammen med**, og dermed har den **daglige omsorgen** for barnet, kan blant annet bestemme hvor i landet barnet skal bo, om barnet skal være i barnehage. Den av foreldrene som barnet bor fast hos, må også ha foreldreansvar. Den andre forelderen har anledning til å uttale seg før en eventuell flytting. Hvis barnet har delt bosted, tas avgjørelsen om flytting, barnehage og lignende i felleskap.*

I 2002 stod denne teksten trykt i det postale spørreskjemaet slik at deltakerne hadde den foran seg når de skulle fylle inn svaret. I 2004 og 2012, da intervjuet ble foretatt over telefon, fikk intervjueren opp denne teksten på dataskjermen sammen med spørsmålet, slik at den kunne leses opp. Man ønsket at deltakerne skulle oppfatte spørsmålet om delt bosted for barnet i tråd med den juridiske definisjonen, slik det er definert i Lov om barn og foreldre. I prinsippet kan barnet ha delt bosted i juridisk forstand uten at det tilbringer nøyaktig halvparten av tiden hos hver av foreldrene. Barnet kan også bo like mye hos hver forelder uten at det har delt bosted i juridisk forstand. Tidligere analyser tyder imidlertid på at barn med delt bosted bor omtrent halvparten av tiden hos hver av foreldrene (Kitterød og Lyngstad 2014).

I Folkeregisteret kan barn kun være registrert bosatt på én adresse, enten hos mor eller far. Som vi allerede har nevnt, er det ikke nødvendigvis samsvar mellom

barnets registrerte adresse, og hva foreldrene oppgir som barnets bosted på spørsmålet over. Et barn kan være registrert bosatt hos far, men bo mest hos mor, eller omvendt. Andelen barn med delt bosted kan altså ikke leses ut av Statistisk sentralbyrås registerbaserte statistikk for barn og unge.² Denne viser blant annet en svak økning på 2000-tallet i andelen barn som bor med far, men ikke med mor. Trolig reflekterer dette hovedsakelig en økning i andelen barn med delt bosted.

I tillegg til å analysere barnets bosted (kapittel 3), viser vi antall samværsdager per måned mellom samværsforeldre og barn (kapittel 4). Den definisjonen av delt bosted som benyttes i undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted, er forholdsvis snever sammenlignet med den som benyttes i studier i en del andre land. Samværsforeldre kan ha omfattende samvær med barna uten at foreldrene har inngått en avtale om delt bosted. I mange analyser defineres delt bosted ut fra mengden samvær mellom barn og foreldre som ikke bor fast sammen. En vanlig avgrensning er at barna skal tilbringe 35-65 prosent av tiden hos hver av foreldrene (Fehlberg m.fl. 2011). I tabellene over månedlig samvær mellom samværsforeldre og barn skiller vi derfor ut foreldre som har minst 10 dager samvær med barna per måned. Disse sees i forhold til dem som ikke har noe månedlig samvær, dem som har samvær 1-5 dager per måned, og dem som har samvær 6-9 dager per måned.

Månedlig samvær ble kartlagt litt forskjellig i de tre undersøkelsene, men sammenlignbarheten er etter vår mening rimelig god. I 2002 spurte man om antall samværsdager med barnet i løpet av de siste 30 døgn. I 2004 spurte man om antall dager sammen med barnet i løpet av en bestemt måned (oktober), og i 2012 spurte man om antall samværsdager i løpet av en vanlig måned (se Lyngstad m.fl. 2014a). Når man i 2012 spurte om en vanlig måned i stedet for siste 30 døgn eller en bestemt måned, var det fordi datainnsamlingen gikk over en lengre periode enn i de to første undersøkelsene.

1.7. Den videre gangen i rapporten

I kapittel 2 viser vi utviklingen i bruk av delt bosted for barn fra 2002 til 2012, samt hvordan foreldre med delt bosted skiller seg fra foreldre med andre bostedsordninger når det gjelder reisetid mellom foreldrenes boliger og grad av tilfredshet med barnets bosted. I kapittel 3 analyseres delt bosted for barn blant ulike grupper av foreldre ved hjelp av deskriptive tabeller og multivariate modeller. I kapittel 4 diskuterer vi månedlig samvær mellom samværsforeldre og barn, og i kapittel 5 oppsummeres hovedfunnene i rapporten.

2. Barns bosted i 2002, 2004 og 2012. Reisetid og tilfredshet blant foreldre med ulike bostedsordninger

2.1. Barns bosted basert på svar fra fedre og svar fra mødre

Mødre og fedre som bor hver for seg gir ofte litt ulike svar på spørsmål om barns bostedsordning og mengden samvær mellom samværsforeldre og barn. Fedre oppgir jevnt over oftere delt bosted enn hva mødre gjør, og de rapporterer også ofte noe mer samvær med barn de ikke bor sammen med til daglig (Kitterød 2005, Kitterød og Lyngstad 2014, Lyngstad m.fl. 2014a).³ Dette gjelder både når man analyserer svar fra grupper av fedre og grupper av mødre hver for seg, og når man gjør analyser på parnivå. Vi får derfor litt forskjellige bilder av nivå og utvikling i

² <http://www.ssb.no/a/barnogunge/2013/tabeller/familie/fam0500.html>

³ I de tilfellene der barnet er registrert bosatt på fars adresse, ser man ofte det motsatte mønstret, nemlig at mor rapporterer at hun er mer sammen med barnet enn hva far oppgir at hun er.

bruk av delt bosted avhengig av om vi tar utgangspunkt i mødrenes eller fedrenes svar. I denne rapporten viser vi både analyserer basert på svar fra fedre og analyser basert på svar fra mødre.

Tabell 2 viser endringer i barnets bosted fra 2002-2012 basert på svar fra fedre, fra mødre og fra alle foreldre sett under ett. Både de som har vært gift eller samboende med barnets andre forelder, og de som ikke har bodd sammen med barnets andre forelder, inngår her.

I 2012 oppgav tre av ti fedre at de hadde delt bosted for barnet, mens seks av ti oppgav at barnet bodde hos mor og én av ti at barnet bodde hos far (tabell 2). Andelen med delt bosted var langt høyere enn i 2002 og 2004, da kun om lag en av ti fedre oppgav at barnet hadde delt bosted. Det er blitt mindre vanlig at barnet bor hos mor, mens andelen barn som bor hos far er omtrent uendret. Også når vi tar utgangspunkt i mødrenes svar, ser vi en klar økning i bruk av delt bosted, fra henholdsvis 6 prosent og 9 prosent i 2002 og 2004, til 22 prosent i 2012. Nivået er altså lavere enn hva fedrene rapporterer, men trenden er den samme. Tar vi utgangspunkt i svar fra begge foreldre sett under ett, ligger andelen med delt bosted på 26 prosent, altså omtrent midt mellom det som rapporteres av fedrene og det som rapporteres av mødrene. I 2002 og 2004 var andelen henholdsvis 8 og 10 prosent.

Tabell 2. Barnets bosted i 2002, 2004 og 2012, basert på svar fra fedre, fra mødre og fra begge foreldre. Både foreldre som har bodd sammen med barnets andre forelder, og foreldre som ikke har bodd sammen med barnets andre forelder, er inkludert. Prosent

	Barnets bosted				I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre		
Svar fra fedre						
2002	81	9	10	0	100	992
2004	79	10	11	1	100	1 145
2012	60	10	30	1	100	1 170
Svar fra mødre						
2002	87	6	6	0	100	1 098
2004	86	6	9	0	100	1 254
2012	72	6	22	0	100	1 193
Svar fra begge foreldre						
2002	84	7	8	0	100	2 106
2004	82	8	10	0	100	2 399
2012	66	8	26	0	100	2 362

Analysene i denne rapporten gjelder i all hovedsak for fedre og mødre som tidligere har vært gift eller samboende med barnets andre forelder. De små gruppene av mødre og fedre som aldri har bodd sammen med barnets andre forelder, holdes altså utenfor. De som aldri har bodd sammen med den andre forelder, har sjeldnere delt bosted for barnet enn foreldre som har vært gift eller samboende. Tar vi utgangspunkt i fedrenes svar, ser vi for eksempel at i 2012 hadde om lag en av tre fedre som hadde vært gift eller samboende med barnets mor, delt bosted for barnet, mens dette kun gjaldt 10 prosent av dem som aldri hadde bodd sammen med barnets mor (tabell 3). Blant mødrene oppgav omtrent en fjerdedel av dem som hadde vært gift eller samboende med barnets far at de hadde delt bosted for barnet i 2012, mot kun 3 prosent av dem som aldri hadde bodd sammen med barnets far (tabell 4).

Andelen foreldre med delt bosted blir derfor litt høyere når vi ser på tidligere gifte og samboende foreldre, enn når også de som aldri har bodd sammen inkluderes (se tabell 5). Ifølge fedrene hadde 33 prosent delt bosted for barnet i 2012 blant dem som hadde vært gift eller samboende med barnets mor. Den tilsvarende andelen var altså 30 prosent når også fedre som ikke har bodd sammen med barnets mor inngår. Ifølge mødrenes svar er de tilsvarende andelen henholdsvis 25 og 22 prosent (se tabellene 5 og 2).

Tabell 3. Barnets bosted etter foreldrenes samlivsstatus ved brudd. 2002, 2004 og 2012. Svar fra fedre

	Barnets bosted				I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre		
2002						
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets mor	76	12	12	-	100	551
Samboer med barnets mor	84	7	9	0	100	326
Har aldri bodd sammen	95	3	2	-	100	104
2004						
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets mor	69	14	16	1	100	596
Samboer med barnets mor	84	7	9	0	100	430
Har aldri bodd sammen	97	1	2	-	100	119
2012						
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets mor	55	13	32	0	100	479
Samboer med barnets mor	58	9	33	0	100	548
Har aldri bodd sammen	81	7	10	2	100	118

Tabell 4. Barnets bosted etter foreldrenes samlivsstatus ved brudd. 2002, 2004 og 2012. Svar fra mødre

	Barnets bosted				I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre		
2002						
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets far	82	9	8	1	100	566
Samboer med barnets far	90	4	6	-	100	347
Har aldri bodd sammen	95	3	2	-	100	172
2004						
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets far	78	9	13	0	100	635
Samboer med barnets far	89	3	8	-	100	434
Har aldri bodd sammen	97	2	1	-	100	185
2012						
Samlivsstatus ved brudd						
Gift med barnets far	64	8	27	-	100	501
Samboer med barnets far	71	5	23	1	100	550
Har aldri bodd sammen	94	3	3	-	100	125

Tabell 5. Barnets bosted i 2002, 2004 og 2012, basert på svar fra fedre, mødre og fra begge foreldre. Tallene gjelder for dem som har bodd sammen med barnets andre forelder. Prosent

	Barnets bosted				I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre		
Svar fra fedre						
2002	80	10	11	0	100	877
2004	76	11	12	1	100	1 026
2012	57	11	33	0	100	1 027
Svar fra mødre						
2002	86	7	7	0	100	913
2004	83	6	11	0	100	1 069
2012	68	6	25	0	100	1 051
Svar fra begge foreldre						
2002	82	8	9	0	100	1 790
2004	80	9	12	0	100	2 095
2012	62	9	29	0	100	2 078

2.2. Registrert bosted blant barn med ulike bostedsordninger

Som vi allerede har nevnt, er det ikke alltid samsvar mellom barnets registrerte bostedsadresse og den bostedsordningen foreldrene oppgir. Tabellene 6 og 7 viser registrert bosted blant barn med ulike bostedsordninger, basert på henholdsvis fedrenes og mødrenes svar. Opplysningene om registrert bosted er hentet fra Statistisk sentralbyrås registre.

De aller fleste barn som bor fast hos mor, er også registrert bosatt hos mor. Dette gjelder for samtlige tre undersøkelser, og uansett om vi tar utgangspunkt i fedres eller mødres svar. Barn som bor fast hos far, er som oftest registrert bosatt hos far, men det er også en del som er registrert på mors adresse. Dette gjelder uansett om vi tar utgangspunkt i fedrenes eller mødrenes svar. I 2012 var for eksempel 92 prosent registrert bosatt hos far, mens 8 prosent var registrert bosatt hos mor.

Ifølge fedrenes svar er flertallet av barn med delt bosted registrert bosatt hos mor, men mange er også registrert bosatt hos far. I 2012 var andelen henholdsvis 75 og 25 prosent. Mødrenes svar gir et litt annet bilde. Både i 2002 og 2004 var omtrent halvparten av barna med delt bosted registrert bosatt hos far. I 2012 gjaldt det 38 prosent. Det er viktig å huske på at mødrene sjeldnere enn fedrene oppgir at barna har delt bosted. Dette kan være med å forklare at det blir ulike bilder av andelen som er registrert bosatt hos far blant dem med delt bosted, når vi baserer oss på fedrenes og mødrenes svar.

Tabell 6. Hvorvidt barnet er registrert bosatt hos mor eller far etter barnets bosted. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. 2002, 2004 og 2012. Prosent

	Barnets bosted				Alle
	Hos mor	Hos far	Delt Bosted	Hos andre	
Barnets registrert adresse					
2002					
Registrert bosatt hos mor	99	11	70	:	88
Registrert bosatt hos far	1	89	30	:	12
I alt	100	100	100	100	100
Antall	679	96	101	1	877
2004					
Registrert bosatt hos mor	100	11	66	:	86
Registrert bosatt hos far	0	89	34	:	14
I alt	100	100	100	100	100
Antall	760	119	142	5	1 026
2012					
Registrert bosatt hos mor	99	8	75	:	82
Registrert bosatt hos far	1	92	25	:	18
I alt	100	100	100	100	100
Antall	575	109	341	2	1 027

Tabell 7. Hvorvidt barnet er registrert bosatt hos mor eller far etter barnets bosted. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. 2002, 2004 og 2012. Prosent

	Barnets bosted				Alle
	Hos mor	Hos far	Delt Bosted	Hos andre	
Barnets registrert adresse					
2002					
Registrert bosatt hos mor	100	7	50	:	90
Registrert bosatt hos far	0	92	50	:	10
I alt	100	100	100	100	100
Antall	786	57	68	2	913
2004					
Registrert bosatt hos mor	98	1	49	:	87
Registrert bosatt hos far	2	99	51	:	13
I alt	100	100	100	100	100
Antall	886	64	118	1	1 069
2012					
Registrert bosatt hos mor	98	8	62	:	3
Registrert bosatt hos far	2	92	38	:	17
I alt	100	100	100	100	100
Antall	717	68	264	2	1 051

2.3. Reisetid mellom foreldrenes boliger

Kort reisetid mellom foreldrenes boliger sees gjerne som en forutsetning for at en ordning med delt bosted skal fungere bra (Skjørten m.fl. 2007, Fehlberg m.fl. 2011, Sodermans m.fl. 2013). I de undersøkelsene vi analyserer her, ble spørsmålet om reisetid stilt som følger:

Hvor lang reisetid er det mellom ditt bosted og stedet der den andre forelderen bor, når du regner reisetid en vei? Er det....

- 1) Gangavstand
- 2) Reisetid på ½ time eller mindre (men ikke gangavstand)
- 3) Mer enn ½ time, men ikke så mye som 2 ½ time
- 4) Mer enn 2 ½ time

Som vi kunne vente, bor de fleste foreldre med delt bosted for barna forholdsvis nær hverandre. Dette viser både fedrenes og mødrenes svar (tabell 8 og 9). I samtlige undersøkelser rapporterte omtrent halvparten av fedrene med delt bosted at det var gangavstand mellom foreldrenes boliger, og 40-44 prosent oppgav at reisetiden var under ½ time, men ikke gangavstand. Bare for et lite fåtall, 4 prosent i 2012, var reisetiden på mer enn ½ time. Også når barna bor fast hos mor eller far, bor flertallet av foreldrene forholdsvis nær hverandre, men andelen med lang reisetid er høyere enn blant dem med delt bosted. I 2012 hadde for eksempel 20 prosent en reisetid på mellom ½ time og 2 ½ time når barnet bodde hos mor, og 13 prosent hadde en reisetid på minst 2 ½ time.

Mødrenes svar viser et lignende mønster. I 2012 oppgav 55 prosent av dem med delt bosted for barnet at det var gangavstand mellom foreldrenes boliger, mens 42 prosent oppgav at det var under ½ times reisetid, men ikke gangavstand. Når barnet bodde fast hos mor, oppgav kun 24 prosent at det var gangavstand mellom foreldrenes boliger. Når barnet bodde fast hos far, var andelen med gangavstand 18 prosent. Andelen som hadde under ½ times reisetid, men ikke gangavstand, varierte lite med barnets bostedsordning.

Tabell 8. Reisetid mellom foreldrenes boliger etter barnets bosted. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. 2002, 2004 og 2012. Prosent

	Barnets bosted				Alle
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre	
Reisetid					
2002					
Gangavstand	19	18	53	:	23
½ time eller mindre, men ikke gangavstand	43	41	40	:	43
Mer enn ½ time, men mindre enn 2 ½ time	21	19	5	:	19
2 ½ time eller mer	14	15	2	:	13
Uoppgitt	3	8	-	:	3
I alt	100	100	100	100	100
Antall	679	96	101	1	877
2004					
Gangavstand	20	27	54	:	25
½ time eller mindre, men ikke gangavstand	44	37	43	:	43
Mer enn ½ time, men mindre enn 2 ½ time	30	19	3	:	18
2 ½ time eller mer	16	16	-	:	14
Uoppgitt	0	1	-	:	1
I alt	100	100	100	100	100
Antall	760	119	142	5	1 026
2012					
Gangavstand	22	26	52	:	32
½ time eller mindre, men ikke gangavstand	44	39	44	:	44
Mer enn ½ time, men mindre enn 2 ½ time	20	20	3	:	15
2 ½ time eller mer	13	15	1	:	9
Uoppgitt	1	-	1	:	1
I alt	100	100	100	100	100
Antall	575	109	341	2	1 027

Tabell 9. Reisetid mellom foreldrenes boliger etter barnets bosted. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. 2002, 2004 og 2012. Prosent

	Barnets bosted				Alle
	Hos mor	Hos far	Delt Bosted	Hos andre	
Reisetid					
2002					
Gangavstand	18	27	61	:	22
½ time eller mindre, men ikke gangavstand	45	42	35	:	44
Mer enn ½ time, men mindre enn 2 ½ time	17	18	4	:	16
2 ½ time eller mer	14	10	-	:	13
Uoppgitt	6	3	-	:	6
I alt	100	100	100	100	100
Antall	786	57	68	2	913
2004					
Gangavstand	21	20	54	:	24
½ time eller mindre, men ikke gangavstand	44	42	43	:	44
Mer enn ½ time, men mindre enn 2 ½ time	18	18	3	:	16
2 ½ time eller mer	16	20	-	:	15
Uoppgitt	1	-	-	:	1
I alt	100	100	100	100	100
Antall	886	64	118	1	1 069
2012					
Gangavstand	24	18	55	:	31
½ time eller mindre, men ikke gangavstand	47	40	42	:	45
Mer enn ½ time, men mindre enn 2 ½ time	16	23	2	:	13
2 ½ time eller mer	12	17	-	:	9
Uoppgitt	1	1	1	:	1

2.4. Foreldrenes tilfredshet med barnets bosted

Spørsmål om foreldrenes tilfredshet med barnets bosted ble stilt i 2012, men ikke i 2002 og 2004.⁴ Spørsmålet lød som følger: Er du fornøyd med bostedordningen slik den er i dag? Vil du si at du er fornøyd

- 1) I stor grad
- 2) Til en viss grad
- 3) I liten grad
- 4) Ikke i det hele tatt

Både blant fedre og mødre er de fleste fornøyd med barnets bostedsordning i stor grad eller til en viss grad. I 2012 var 58 prosent av fedrene fornøyd i stor grad og 22 prosent til en viss grad (tabell 10). Blant mødre var de tilsvarende andelene henholdsvis 72 og 19 prosent (tabell 11). Etersom et tilsvarende spørsmål om grad av tilfredshet ikke ble stilt i de to første undersøkelsene, kan vi ikke studere endring over tid på dette området.

Både blant fedre og mødre varierte graden av tilfredshet noe med barnets bostedsordning. Blant fedre var det store flertallet, minst 80 prosent, svært fornøyd med barnets bostedsordning når man hadde delt bosted eller barnet bodde hos far. Få, bare om lag 5 prosent, var ikke fornøyd i det hele tatt eller i liten grad. Når barnet bodde hos mor, var kun 40 prosent av fedrene fornøyd i stor grad, mens 29 prosent var fornøyd til en viss grad. Hele 17 prosent var ikke fornøyd i det hele tatt.

Blant mødre var andelen som var fornøyd i stor grad, høyest når barnet bodde fast hos mor (79 prosent), men også det store flertallet av dem med delt bosted for barnet var fornøyd i stor grad eller til en viss grad (henholdsvis 63 og 26 prosent) (tabell 11). Når barnet bodde hos far, oppgav bare 43 prosent at de var svært fornøyd, og forholdsvis mange rapporterte også lav grad av tilfredshet med en slik ordning. Hele 26 prosent var ikke fornøyd i det hele tatt. Dette utgjør imidlertid en

⁴ I 2002 og 2004 spurte man hvordan foreldrene mente samværsordningen fungerte for barnet, for dem selv og for partneren. Disse spørsmålene ble ikke stilt i 2012. Analyser av spørsmålene i 2002- og 2004-undersøkelsene er presentert i Kitterød (2005).

liten andel av samtlige mødre i undersøkelsen ettersom få mødre oppgav at barnet bodde fast hos far.

Mødre rapporterer altså oftere stor grad av tilfredshet enn hva fedrene gjør. Dette bunner blant annet i at de fleste barn fremdeles bor fast hos mor, og at mødre jevnt over er svært fornøyde med denne ordningen. Fedrene oppgir oftere enn mødrene at de er svært fornøyde med delt bosted, men mødrene er oftere enn fedrene til en viss grad fornøyde med en slik ordning.

Ettersom undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted ble gjennomført blant foreldre, og ikke blant barn, har vi ikke informasjon om hva barna selv synes om ulike bostedsordninger. Basert på data fra Australia hevder Fehlberg m.fl. (2011) at foreldre ofte rapporterer større tilfredshet med delt bosted enn hva barn gjør. Vi vet ikke om dette er tilfellet i Norge. Kvalitative studier av barn med delt bosted viser at mange barn trives godt med en slik ordning. De er lojale mot foreldrene og synes det er rettferdig at begge får like mye tid med barna (Skjørten m.fl. 2007, Haugen 2010). Muligens kan noen barn la være å be om en endring i bostedsordningen selv om de ville foretrekke dette, men dette har vi lite informasjon om. Tar vi utgangspunkt i foreldrenes svar, ser det ut til at barnas bostedsordninger er forholdsvis stabile. I 2012-undersøkelsen oppgav kun 12 prosent at de hadde skiftet bostedsordning for barnet minst en gang siden de skilte lag. Eldre barn hadde skiftet bostedsordning litt oftere enn yngre barn, men vi vet ikke om dette er et resultat av barnas eller foreldrenes ønsker (Lyngstad m.fl. 2014b).

Tabell 10. Hvor fornøyd man er med bostedsordningen etter barnets bosted. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. 2012. Prosent

	Barnets bosted				Alle
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre	
Fornøydhet					
I stor grad	40	85	80	:	58
Til en viss grad	29	9	16	:	22
I liten grad	14	2	2	:	9
Ikke i det hele tatt	17	3	2	:	11
Uoppgitt	0	1	0	:	0
I alt	100	100	100	100	100
Antall	575	109	341	2	1 027

Tabell 11. Hvor fornøyd man er med bostedsordningen etter barnets bosted. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. 2012. Prosent

	Barnets bosted				Alle
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre	
Fornøydhet					
I stor grad	79	43	63	:	72
Til en viss grad	16	24	26	:	19
I liten grad	3	7	6	:	4
Ikke i det hele tatt	2	26	5	:	5
Uoppgitt	0	-	-	:	0
I alt	100	100	100	100	100
Antall	717	68	264	2	1 051

3. Endringer i barns bosted blant ulike grupper av foreldre

3.1. Grupperingsvariabler/uavhengige variabler i analysene

I dette kapitlet spør vi om det har vært en økning i bruk av delt bosted for barn blant fedre og mødre flest, eller om økningen har vært særlig stor i bestemte grupper. Er det for eksempel slik at økningen har vært større blant foreldre med lite utdanning enn blant dem med mye utdanning, har den vært større blant foreldre

med mye konflikter enn blant dem med lite konflikter, og har den vært større blant dem som har vært samboende enn blant dem som har vært gift? Mens forskere tidligere har pekt på at fedre som har vært samboende med barnets mor, har mindre kontakt med barna etter et samlivsbrudd enn fedre som har vært gift med barnets mor (Jensen og Clausen 2003), kan den styrkede rettslige stillingen til samboende fedre ha bidratt til at de nå skiller seg mindre fra tidligere gifte når det gjelder samvær med barn etter et brudd. I tillegg har forskjellene mellom de to samlivstypene blitt mindre i takt med at samboerskap er blitt vanligere (Skrede m. fl. 2011). Samboere utgjør dermed en mindre selektert gruppe enn tidligere.

Selv om det ikke har vært noen klar økning i andelen barn som bor hos far, kan det ha vært en viss økning blant noen grupper av foreldre og en nedgang blant andre. Også dette undersøkes i det følgende. Først viser vi oversiktstabeller med bivariate analyser, deretter resultatet fra multivariate analyser. Ettersom økningen i bruk av delt bosted hovedsakelig fant sted etter 2004, benytter vi kun undersøkelsene fra 2004 og 2012 i de multivariate analysene. Begge disse undersøkelsene ble gjennomført ved hjelp av intervju, og ikke postalt, som undersøkelsen i 2002. Derfor er det trolig bedre sammenlignbarhet mellom 2004- og 2012-undersøkelsen, enn mellom hver av disse to og undersøkelsen fra 2002.

Vi benytter grupperings-/forklaringsvariabler som ofte inngår i analyser på feltet, og som ble registrert i samtlige tre undersøkelser.⁵ Vi bruker følgende variabler:

Intervjupersonens utdanning

Opplysninger om høyest fullførte utdanning, målt som standard antall år det tar å fullføre en gitt utdanning, er hentet fra Statistisk sentralbyrås utdanningsregister.⁶ Vi skiller mellom:

- 1) Videregående skole eller lavere
- 2) Universitet/høgskole 1-4 år
- 3) Universitet/høgskole 5 år +

Intervjupersonens inntekt etter skatt

Opplysninger om inntekt er koblet til intervjudataene fra Statistisk sentralbyrås registre. Vi benytter fars/mors inntekt etter skatt. Dette omfatter summen av alle yrkesinntekter (lønns- og næringsinntekt), kapitalinntekter (blant annet renteinntekter og avkastning på verdipapirer) og diverse overføringer (ulike typer pensjoner, arbeidsledighetstrygd, barnetrygd, kontantstøtte, barnebidrag, bostøtte, sosialhjelp osv.). Til fratrekk kommer utlignet skatt og negative overføringer (pensjonspremier i arbeidsforhold, betalt barnebidrag). Ettersom det ikke er noen lineær sammenheng mellom bruk av delt bosted og foreldrenes inntekt, har vi gruppert inntektsvariabelen i kvintiler, dvs. at intervjupersonens inntekt deles i fem like store grupper slik at femtedelen med lavest inntekt utgjør første kvintil, femtedelen med nest lavest inntekt utgjør annet kvintil osv. Ettersom inntektsnivået er forskjellig for mødre og fedre, og også varierer mellom undersøkelsene, benytter

⁵ Foreldrenes helse og måten de fordelte arbeidet med barna på før de skilte lag, har vist seg å ha stor betydning for hvilken bostedsordning man velger for barnet etter et brudd. Dette gjelder både i Norge (Kitterød og Lyngstad 2014) og andre land (Cancian og Meyer 1998, Cancian m.fl. 2014, Juby m.fl. 2005). Opplysninger om dette ble registrert i Undersøkelsen om samvær og bosted 2012, men ikke i undersøkelsene om samvær og bidrag 2002 og 2004.

⁶ Utdanningsstandarden fra NUS2000 er benyttet i alle undersøkelsene. I 2005 ble det imidlertid innført en endring i definisjonen av de ulike utdanningsnivåene, i samsvar med internasjonale retningslinjer. Fram til da hadde Norge framstått med et høyere utdanningsnivå i befolkningen enn mange andre land. En høyere andel var registrert med utdanning på videregående nivå, eller på universitets- og høgskolenivå. I den nye definisjonen ble det stilt strengere krav enn tidligere for å ha fullført utdanning på videregående nivå eller på universitets- og høgskolenivå. En del av dem som tidligere var plassert på videregående nivå, ble ifølge den nye standarden plassert på grunnskolenivå, og en del av dem som tidligere var plassert på universitets- og høgskolenivå, ble plassert videregående nivå (se <http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nye-definisjoner-av-utdanningsnivaaer>). Det var særlig omgrupperinger fra videregående til ungdomsskolenivå som hadde store konsekvenser. Derfor har vi slått sammen disse to nivåene her.

vi forskjellige kvintilgrenser for mødre og fedre og for hver av de tre undersøkelsene.⁷

Intervjupersonens alder

Opplysningene om alder ved utgangen av året er hentet fra folkeregisteret. Vi benytter følgende kategorier:

- 1) 18-34 år
- 2) 35-39 år
- 3) 40-44 år
- 4) 45 år +

Intervjupersonens samlivsstatus ved brudd

Deltakerne ble spurt om de bodde sammen med barnets andre foreldre ved yngste barns fødsel, og hvis ikke, om de hadde bodd sammen senere. Deretter ble de som hadde bodd sammen, spurt om de var gift eller samboende da de flyttet fra hverandre. På grunnlag av dette kan foreldrene grupperes etter samlivsstatus ved brudd som følger:

- 1) Gift med barnets andre forelder
- 2) Samboer med barnets andre forelder
- 3) Har aldri bodd sammen

De fleste analysene i denne rapporten gjelder kun for dem som har vært gift eller samboende med barnets andre forelder.

Samlivets varighet

Basert på foreldrenes opplysninger om når de flyttet sammen og når de flyttet fra hverandre, har vi laget en variabel for samlivets varighet. Vi benytter følgende kategorier:

- 1) 0-4 år
- 2) 5-7 år
- 3) 8-10 år
- 4) 11 år +

Tiden siden brudd

Basert på intervjuopplysninger om når partene flyttet fra hverandre, har vi laget en variabel for tid siden samlivsbrudd. Hvis foreldrene aldri har bodd sammen, er tid siden brudd satt lik barnets alder. Vi benytter følgende kategorier:

- 1) Under 2 år
- 2) 2-4 år
- 3) 5-7 år
- 4) 8-10 år
- 5) 11 år +

Grad av konflikt mellom foreldrene

Følgende spørsmål ble stilt: I hvilken grad vil du si at forholdet mellom deg selv og den andre forelder er konfliktfylt? Svaralternativene var som følger:

- 1) I stor grad
- 2) Til en viss grad
- 3) I liten grad
- 4) Ikke i det hele tatt

⁷ Vi har vurdert å benytte husholdningens samlede inntekt etter skatt i stedet for individuell inntekt. Da vil også inntekten til en eventuelle ny partner inngå, og det er uklart i hvilken grad han/hun faktisk bidrar til å forsørge barn som partneren har fra et tidligere forhold. Dersom husholdningsinntekten skal benyttes, bør det dessuten justeres for antall barn i foreldrenes nåværende husholdning. Dessverre er det i 2012-undersøkelsen vanskelig å skille mellom barn som foreldrene har med andre partnere enn det aktuelle barnets forelder, og det aktuelle barnet selv. Dersom dette barnet har delt bosted, vil det komme med i begge foreldrenes husholdninger.

Antall barn i foreldrerelasjonen

Opplysningene er hentet fra Statistisk sentralbyrås registre og er gruppert slik:

- 1) Ett barn
- 2) To barn
- 3) Tre barn +

Barnets alder

Opplysninger om barnets alder ved utgangen av året ble hentet fra Statistisk sentralbyrås registre. Vi benytter følgende gruppering:

- 1) 0-4 år
- 2) 5-9 år
- 3) 10-14 år
- 4) 15-17 år

Fars/mors samlivsstatus på intervju tidspunktet

Basert på opplysninger i intervjuet skiller vi mellom foreldre som var

- 1) Gift
- 2) Samboende
- 3) Enslige

Tabellene A1 og A2 viser fordelingen av de ulike grupperingsvariablene blant henholdsvis fedre og mødre med ulike bostedsordninger for barnet i hver av de tre undersøkelsene.

3.2. Endring i barnets bosted: Bivariate analyser

Tabell 12 viser bostedsordninger for barnet blant ulike grupper av fedre i 2002, 2004 og 2012.⁸ Delt bosted er blitt vanligere i de fleste grupper av fedre. Både fedre med kort utdanning og fedre med lang utdanning hadde oftere delt bosted i 2012 enn i 2002 og 2004. Det var også en økning både blant fedre med lav og høy inntekt, blant unge og eldre fedre, blant fedre som har vært gift med barnets mor og blant fedre som har vært samboer med barnets mor, både blant dem som bodde lenge sammen med barnets mor og dem som hadde et kortvarig samliv, blant fedre med kort tid siden bruddet med barnets mor og fedre med lang tid siden bruddet, blant fedre som har mye og fedre som har lite konflikter med barnets mor, blant fedre med små og store barn, blant fedre som kun har ett barn sammen med barnets mor og fedre med flere barn, og blant fedre som var enslige på intervju tidspunktet og blant dem som var gift eller samboende.

Vi ser mange av de samme forskjellene mellom grupper av fedre i andelen med delt bosted i 2012 som i 2004 og 2002. Eksempelvis er delt bosted vanligere blant fedre med lang utdanning enn blant dem med kortere utdanning, mer utbredt blant dem med kort tid siden bruddet med barnets mor enn blant dem med lang tid siden bruddet, og mer utbredt blant dem med lite enn med mye konflikter med barnets mor. Når det gjelder samlivsstatus ved brudd, kan det imidlertid se ut til at det var forskjell i bruk av delt bosted mellom tidligere gifte og tidligere samboende fedre i 2004, men ikke i 2012. Det kan også se ut til at de yngste fedrene oftere hadde delt bosted enn de eldste fedrene i 2012, mens denne forskjellen ikke var like stor i 2004. Multivariate analyser gir en bedre forståelse av om dette var tilfellet og om bruk av delt bosted har økt mer blant de yngste enn blant de eldste fedrene.

Tabell 13 viser andelen med ulike bostedsordninger for barnet blant ulike grupper av mødre i de tre undersøkelsene. Også for mødrenes del ser det ut til å ha vært en økning i bruk av delt bosted i de fleste grupper, og vi ser mange av de samme forskjellene mellom ulike grupper i 2012 som i 2004 og 2002.

⁸ Tabell A3 viser antall observasjoner for de ulike gruppene av foreldre i tabellene 12 og 13.

Tabell 12. Barnets bosted blant ulike grupper i 2002, 2004 og 2012. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. Prosent

	Barnets bosted											
	Hos mor			Hos far			Delt bosted			Hos andre		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Fars utdanningsnivå												
Ungdomsskole/videregående	81	77	58	10	11	11	10	11	30	0	1	0
Universitet/høgskole 1-4 år	78	72	52	9	11	10	14	17	38	-	0	-
Universitet/høgskole 5 år +	61	73	43	16	6	10	23	20	47	-	-	-
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Fars inntekt etter skatt, kvintiler												
Første kvintil	88	90	80	5	3	6	6	6	17	-	1	1
Andre kvintil	89	83	63	4	6	8	7	10	29	-	1	-
Tredje kvintil	85	78	49	7	10	15	7	12	36	0	-	-
Fjerde kvintil	74	64	46	12	20	16	14	17	38	-	-	-
Femte kvintil	62	67	45	19	15	11	10	17	44	-	1	1
Fars alder												
18-34 år	84	82	53	8	8	6	8	11	41	-	-	-
35-39 år	76	78	59	11	10	14	13	12	27	-	0	-
40-44 år	79	77	54	10	11	8	11	11	37	-	1	0
45 år +	81	70	58	10	13	12	9	15	30	0	1	0
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd												
Gift	76	69	55	12	14	13	12	16	32	-	1	0
Samboende	84	84	58	7	7	9	9	9	33	0	0	0
Samlivets varighet												
0-4 år	85	87	66	9	6	9	7	6	25	-	1	-
5-7 år	81	79	56	11	10	11	8	10	32	-	1	1
8-10 år	83	79	56	6	9	12	11	12	32	0	1	-
11 år +	71	64	52	13	16	11	16	19	37	-	-	0
Uoppgitt	93	:	64	7	:	11	-	:	25	-	:	-
Tid siden brudd												
Under 2 år	72	74	42	11	9	12	18	17	46	-	-	-
2-4 år	74	67	51	10	14	10	15	19	40	-	-	-
5-7 år	83	74	58	8	13	10	9	13	33	-	0	-
8-10 år	80	84	61	12	7	9	7	8	30	1	-	1
11 år +	87	84	67	9	9	15	3	4	17	-	3	1
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Grad av konflikt mellom foreldrene												
I stor grad	84	84	72	12	11	9	4	4	19	-	1	1
Til en viss grad	82	79	60	8	10	12	9	10	28	0	-	1
I liten grad	79	74	53	9	12	12	12	14	35	-	-	-
Ikke i det hele tatt	77	74	52	11	10	9	12	15	39	-	1	-
Vet ikke	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Antall barn i relasjonen												
Ett barn	78	79	59	12	11	10	10	10	31	-	1	0
To barn	81	72	54	7	11	12	12	17	34	0	0	-
Tre eller flere barn	87	75	47	6	12	7	8	13	46	-	-	-
Barnets alder												
0-4 år	83	80	59	6	6	4	11	14	37	-	-	-
5-9 år	79	77	50	8	7	10	14	16	40	-	0	-
10-14 år	79	78	57	10	12	10	10	10	32	0	-	-
15-17 år	79	70	61	15	17	13	6	11	25	-	2	1
Fars samlivsstatus i dag												
Gift	83	87	67	10	7	12	7	5	20	-	1	1
Samboende	81	80	55	9	9	11	10	10	34	0	1	1
Enslig	78	71	53	10	13	10	12	16	36	-	1	-
Uoppgitt	:	-	-	:	-	-	:	-	-	:	-	-
Alle	80	76	57	10	11	11	11	12	33	0	1	0

Tabell 13. Barnets bosted blant ulike grupper i 2002, 2004 og 2012. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. Prosent

	Barnets bosted											
	Hos mor			Hos far			Delt bosted			Hos andre		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Mors utdanningsnivå												
Ungdomsskole/videregående	86	84	67	7	7	8	6	9	25	1	0	0
Universitet/høgskole 1-4 år	85	82	72	6	5	5	9	13	24	-	-	-
Universitet/høgskole 5 år +	66	66	55	4	-	5	29	34	41	-	-	-
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	-	:	:
Mors inntekt etter skatt, kvintiler												
Første kvintil	77	81	57	15	11	16	8	8	25	1	-	1
Andre kvintil	84	78	73	6	10	5	8	12	22	1	-	-
Tredje kvintil	86	82	69	7	5	5	7	14	25	-	-	-
Fjerde kvintil	92	86	72	3	3	5	6	10	23	-	0	-
Femte kvintil	88	88	70	3	3	1	9	9	29	-	-	-
Mors alder												
18-34 år	87	89	68	5	2	6	8	9	24	-	-	2
35-39 år	84	82	70	9	6	5	7	12	26	1	-	-
40-44 år	83	76	67	8	12	5	8	12	27	1	0	-
45 år +	88	84	68	6	6	9	7	10	23	-	-	-
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd												
Gift	82	78	64	9	9	8	8	13	27	1	0	-
Samboende	90	89	71	4	3	5	6	8	23	-	-	1
Samlivets varighet												
0-4 år	95	93	83	3	2	4	1	6	13	-	-	1
5-7 år	91	86	76	6	4	6	4	9	18	-	-	-
8-10 år	81	83	62	6	7	8	12	10	30	1	-	-
11 år +	80	74	62	9	11	7	11	15	30	1	0	0
Uoppgitt	80	:	63	17	:	3	3	:	34	-	-	-
Tid siden brudd												
Under 2 år	80	78	53	7	5	10	13	17	36	-	-	1
2-4 år	82	78	65	7	7	5	11	14	29	-	0	1
5-7 år	85	81	64	9	8	5	6	11	30	1	-	-
8-10 år	90	89	70	5	6	7	4	5	23	1	-	-
11 år +	94	90	84	4	4	6	2	6	10	-	-	-
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Grad av konflikt mellom foreldrene												
I stor grad	92	87	73	5	9	9	3	4	18	-	-	-
Til en viss grad	86	85	74	8	5	4	5	10	22	1	-	-
I liten grad	87	86	68	6	4	6	7	10	26	-	-	1
Ikke i det hele tatt	80	78	61	6	8	8	12	14	30	1	0	1
Vet ikke	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Antall barn i relasjonen												
Ett barn	84	85	71	8	6	6	7	8	22	1	-	0
To barn	87	79	64	5	6	7	8	15	28	-	0	0
Tre eller flere barn	92	84	56	3	9	2	5	7	42	-	-	-
Barnets alder												
0-4 år	88	92	75	4	-	4	8	8	17	-	-	4
5-9 år	87	82	62	3	4	5	9	14	33	-	-	-
10-14 år	83	85	68	9	5	6	8	10	26	-	0	-
15-17 år	85	76	72	10	15	9	3	9	19	2	-	-
Mors samlivsstatus i dag												
Gift	92	82	70	1	8	8	6	11	22	1	-	-
Samboende	82	83	68	8	9	4	9	9	28	1	-	-
Enslig	85	83	68	8	5	7	7	11	25	-	0	0
Uoppgitt	:	-	-	:	-	-	:	-	-	:	-	-
Alle	87	83	68	7	6	6	7	11	25	0	0	0

3.3. Endring i barns bosted. Multivariate analyser basert på svar fra fedre

Vi har foretatt multivariate analyser for å kunne skille bedre mellom de ulike faktorenes betydning for hvilken bostedordning barnet har, samt for å undersøke om betydningen av noen av faktorene er endret over tid. Vi har benyttet logistisk regresjonsanalyse og kjørt separate modeller for 1) tilbøyeligheten til å ha delt bosted sammenlignet med at barnet bor hos mor, og 2) tilbøyeligheten til at barnet bor hos far, sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tidligere analyser både i Norge og andre land har vist at det til dels er ulike grupper av foreldre som har delt bosted for barnet og som velger en løsning der barnet bor hos far (Cancian og

Meyer 1998, Juby m.fl. 2005, Kitterød og Lyngstad 2012 og 2014). Vi har definert de samme modellene for hvert av årene 2004 og 2012. Vi har også kjørt en modell for begge år sett under ett og med undersøkelsesår som uavhengig variabel (dummy med 2004 som referanse). Effekten av undersøkelsesår viser da hvorvidt det har vært en endring i bruk av delt bosted versus det å bo hos mor, og det å bo hos far versus det å bo hos mor, når vi tar hensyn til endringer i sammensetningen av foreldregruppene, f. eks. det at flere har fått lang utdanning og at foreldrene jevnt over var litt eldre i 2012 enn i 2004.

Samtlige grupperingsvariabler i tabellene 12 og 13 inngår som forklaringsvariabler i de multivariate analysene, men enkelte kategorier er slått sammen. Observasjoner med uoppgitt verdi på minst en av de uavhengige variablene er holdt utenfor. For hver av de uavhengige variablene har vi definert en referansekategori som de øvrige kategoriene sees i forhold til. Resultatene rapporteres som oddsrater. Oddsrate høyere enn 1 innebærer at fedre/mødre i den aktuelle gruppen har større sjanse for å ha delt bosted (eller at barnet bor fast hos far), sammenlignet med at barnet bor fast hos mor, enn fedre/mødre i referansegruppen, gitt likhet på andre områder. Oddsrate lavere enn 1 innebærer mindre sjanse for å ha delt bosted (eller bo fast hos far). Etersom det er samvariasjon mellom foreldrenes utdanning og inntekt, viser vi resultater både fra modeller med og uten inntektsvariabelen inkludert (kalt henholdsvis modell 1 og modell 2).

For å undersøke om betydningen av forklaringsvariablene er signifikant forskjellig i 2004 og 2012, har vi laget modeller med samspillsledd mellom undersøkelsesår og hver av de aktuelle variablene. I de tilfelle der samspillsleddet er statistisk signifikant, har vi markert dette med stjerne(r) i klammeparentes ved variabelnavnet.

Når det gjelder tilbøyeligheten til å ha delt bosted, finner vi dels de samme, og dels noe forskjellige, resultater i analysene fra 2004 og 2012 (tabell 14). I begge år var det en positiv sammenheng mellom fars inntekt og tilbøyeligheten til å ha delt bosted. Sammenhengen ser ut til å være noe sterkere i 2012 enn i 2004. For å undersøke om forskjellen er statistisk signifikant, har vi altså laget en modell med et interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og fars inntekt. Vi finner da at fars inntekt ikke hadde større effekt i 2012 enn i 2004.

Ulikt hva vi kanskje kunne forvente, var det verken i 2004 eller i 2012 slik at fedre med lang utdanning oftere hadde delt bosted enn fedre med kort utdanning. Dersom inntektsvariabelen tas ut av modellen, ser vi imidlertid en klar positiv sammenheng mellom fars utdanning og bruk av delt bosted i 2012, men ikke i 2004 (tabell 15). I 2012 hadde fedre med lang universitetsutdanning klart større tilbøyelighet til å ha delt bosted for barna enn fedre med utdanning fra videregående skole eller mindre. Det at denne sammenhengen blir borte når fars inntekt inkluderes i analysen, tyder på at det ikke er det at høyt utdannede fedre har mer likestilte holdninger som ligger bak den positive sammenhengen mellom fars utdanning og bruk av delt bosted i 2012 i (tabell 15), men snarere det at høyt utdannede fedre også har høy inntekt.

Analysene i tabell 14 viser ellers at delt bosted var vanligere blant unge fedre (under 35 år) enn blant dem som var litt eldre i 2012, mens fars alder ikke hadde noen betydning i 2004. En modell med interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og fars alder viser at fars alder hadde større betydning i 2012 enn i 2004. Delt bosted økte altså mer blant de yngste fedrene enn blant dem som var litt eldre, noe som også kommer fram i de bivariate analysene i tabell 12.

Fars samlivsstatus ved brudd hadde ingen signifikant effekt verken i 2004 eller i 2012, men en modell med interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og samlivsstatus ved bruddet viser at samlivsstatus likevel hadde signifikant forskjellige effekter i de to undersøkelsene. Bruk av delt bosted ser ut til å ha økt mer blant tidligere samboende fedre enn blant tidligere gifte fedre, noe som stemmer med

den bivariate analysen i tabell 12, og også med funn i tidligere multivariate analyser (Kitterød m.fl. 2014).

Tabell 14. Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 1. 2004 og 2012¹

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
År			
2004 (ref)			1,00
2012			3,91***
Fars utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole 1-4 år	1,29	1,14	1,16
Universitet/høgskole 5 år +	1,19	1,63	1,49
Fars inntekt etter skatt			
Første kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Annet kvintil	1,82	2,49	2,13
Tredje kvintil	2,37	3,81*	3,05(*)
Fjerde kvintil	2,96(*)	4,02*	3,51**
Femte kvintil	2,81	4,65**	3,82***
Fars alder			
18-34 år [*]	0,96	2,48*	1,53
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	0,96	1,58	1,28
45 år + [**]	1,31	1,17	1,14
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende [*]	0,68	1,10	0,95
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	1,32	1,58	1,44
8-10 år	1,30	2,12(*)	1,65
11 år + [*]	1,70	2,04	1,83(*)
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,73	0,74	0,72
8-10 år	0,47	0,77	0,62
11 år +	0,27*	0,53	0,42**
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	0,76	0,59	0,64
I stor grad	0,30*	0,52	0,43**
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	1,20	0,78	0,95
Tre barn +	0,74	1,05	0,93
Barnets alder			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-9 år	1,02	1,22	1,11
10-14 år	0,84	0,90	0,89
15-17 år	1,13	0,75	0,86
Fars samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	0,43*	0,58*	0,52**
Samboende	0,78	1,03	0,90
Antall	867	864	1 731

(*) $p < 0,10$, * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

¹ Stjerne i klammeparentes i angir signifikans for interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og den aktuelle variabelen.

Det var en statistisk signifikant positiv sammenheng mellom samlivets varighet i 2012, men ikke i 2004. I 2012 hadde fedre som hadde bodd lenge sammen med barnets mor, større tilbøyelighet til å ha delt bosted enn fedre med kortere samliv, kontrollert for de øvrige variablene i modellen. Både i 2004 og 2012 var det en negativ sammenheng mellom tiden siden foreldrene flyttet fra hverandre og bruk av delt bosted, men forskjellen var statistisk signifikant i 2004 og ikke i 2012. En modell med interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og tid siden brudd viser imidlertid at det ikke er forskjell i effektene mellom de to årene.

Tabell 15. Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 2. 2004 og 2012

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
Ar			
2004 (ref)			1,00
2012			3,70***
Fars utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole 1-4 år	1,53	1,35	1,39
Universitet/høgskole 5 år +	1,52	2,19*	1,97*
Fars alder			
18-34 år	0,87	2,04*	1,33
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	0,90	1,44	1,20
45 år +	1,16	1,11	1,07
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,65(*)	1,09	0,93
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	1,35	1,61	1,49
8-10 år	1,40	1,90	1,63
11 år +	1,82	2,10(*)	1,95*
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,72	0,71	0,70
8-10 år	0,48	0,72	0,61
11 år +	0,25*	0,50(*)	0,40**
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	0,72	0,58	0,62
I stor grad	0,28**	0,43*	0,37***
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	1,22	0,87	1,02
Tre barn +	0,74	1,01	0,92
Barnets alder			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-9 år	1,10	1,45(*)	1,26
10-14 år	0,92	1,13	0,31
15-17 år	1,30	0,92	1,00
Fars samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	0,43*	0,66*	0,57**
Samboende	0,82	1,07	0,95
Antall	867	864	1 731

(*) $p < 0,10$, * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

I begge årene var det, som vi kunne vente, en negativ sammenheng mellom grad av konflikter mellom foreldrene og bruk av delt bosted, slik at foreldre med store konflikter sjeldnere hadde delt bosted for barna enn dem med mindre konflikter. Sammenhengen var imidlertid ikke statistisk signifikant i 2012, men det var ingen signifikant forskjell mellom 2004 og 2012 i effekten av grad av konflikter.

Verken i 2004 eller 2012 var det noen klar sammenheng mellom antall barn som foreldrene hadde sammen og bruk av delt bosted, og heller ikke mellom barnets alder og bruk av delt bosted. I begge årene hadde imidlertid fedre som var gift på intervju tidspunktet mindre tilbøyelighet til å ha delt bosted for barna enn fedre som var enslige. Det var ingen klar sammenheng mellom det å være samboende på intervju tidspunktet og delt bosted.

I den tredje kolonnen i tabell 14 rapporteres resultater fra analyser fra 2004 og 2012 sett under ett og med undersøkelsesår inkludert som forklaringsvariabel. Som ventet, har undersøkelsesår en sterk positiv og statistisk signifikant effekt. Dette innebærer at økningen i bruk av delt bosted gjelder også etter kontroll for endringer

i sammensetningen av fedrene i analyseutvalget, i hvert fall for de variablene som er inkludert i analysen her.

Resultater fra analyser av tilbøyeligheten til å bo fast hos far sammenlignet med å bo fast hos mor, vises i tabell 16 (fars inntekt inkludert) og tabell 17 (uten fars inntekt). Både i 2004 og 2012 bodde barnet oftere fast hos far når han hadde høy inntekt enn når hadde lav inntekt. Vi har også laget en modell der tredje kvintil er definert som referansegruppe, i stedet for første kvintil, men der de øvrige variablene ellers er definert på samme måte som i tabell 16. Resultatene vises i tabell A4. Vi ser at da at det både i 2004 og 2012 særlig er fedrene med lavest inntekt (første kvintil) som skiller seg ut ved at de sjeldnere enn andre fedre har en ordning der barnet bor fast hos far.

Tabell 16. Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 1. 2004 og 2012¹

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
År			
2004 (ref)			1,00
2012			1,39*
Fars utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole 1-4 år	0,66	0,89	0,78
Universitet/høgskole 5 år +	0,32	0,97	0,55
Fars inntekt etter skatt			
Første kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Annet kvintil	3,22	4,28	3,75**
Tredje kvintil	6,10	9,70***	7,29*
Fjerde kvintil	11,07***	7,71*	9,28***
Femte kvintil	8,26**	6,64	7,37**
Fars alder			
18-34 år	1,03	0,78	0,86
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	0,97	0,59	0,81
45 år +	0,86	0,76	0,87
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,61(*)	0,59*	0,63**
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	1,22	1,16	1,23
8-10 år [(*)]	0,72	1,43	1,00
11 år + [**]	0,76	0,97	0,88
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,66(*)	0,70	0,72
8-10 år	0,26(*)	0,60	0,40*
11 år + [(*)]	0,21*	1,17	0,52
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	1,36	0,74	1,14
I stor grad	1,19	1,00	0,98
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	0,86	1,30	1,20
Tre barn +	1,18	0,67	1,07
Barnets alder			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-9 år	1,20**	1,54	1,40(*)
10-14 år	3,84(*)	1,42	2,37
15-17 år [(*)]	9,16***	2,09	4,18***
Fars samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	0,47	0,69	0,60
Samboende	0,61	0,89	0,71
Antall	840	639	1 479

(*)p<=0,10, *p<=0,05, **p<=0,01, ***p<=0,001

¹ Stjerne i klammeparentes i angir signifikans for interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og den aktuelle variabelen.

Det er ingen klar forskjell mellom fedre med kort og lang utdanning i tilbøyeligheten til at barnet bor fast hos far, og dette gjelder også når fars inntekt tas ut av modellen (tabell 17).

Både i 2004 og 2012 bodde barnet oftere fast hos far når han hadde vært gift med barnets mor enn når foreldrene hadde vært samboere (tabell 16). I begge årene var det også en positiv sammenheng mellom barnets alder og det å bo fast hos far, slik at eldre barn oftere bodde hos far enn yngre barn. Sammenhengen var imidlertid statistisk signifikant i 2004, men ikke i 2012. En modell med interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og hver av dummyvariablene for barnets alder viser at det er forskjellen mellom fedre med barn 15-17 år og dem med de yngste barna som var mindre i 2012 enn i 2004.

Modellen der begge undersøkelsene er inkludert (kolonne tre) viser en positiv og signifikant effekt av undersøkelsesår. Dermed ser det ut til at det å bo fast hos far var mer vanlig i 2012 enn i 2004 når det justeres for endringer i sammensetningen av analyseutvalget. Når fars inntekt tas ut av modellen, er effekten av undersøkelsesår fremdeles positiv, men ikke lengre statistisk signifikant (tabell 17).

Tabell 17. Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 2. 2004 og 2012

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
År			
2004 (ref)			1,00
2012			1,27
Fars utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole 1-4 år	0,87	1,04	0,98
Universitet/høgskole 5 år +	0,45	1,29	0,78
Fars alder			
18-34 år	0,90	0,80	0,82
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	0,84	0,51	0,70
45 år +	0,76	0,72	0,79
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,53**	0,61*	0,60**
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	1,28	1,33	1,34
8-10 år	0,82	1,41	1,06
11 år +	0,96	1,10	1,02
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,68*	0,70	1,71
8-10 år	0,28(*)	0,57	0,39
11 år +	0,21**	1,02	0,49
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	1,21	0,92	1,05
I stor grad	0,01	0,59	0,80
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	0,86	1,42	1,17
Tre barn +	1,10	0,70	0,02
Barnets alder			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-9 år	1,60**	2,62	1,90
10-14 år	4,95*	2,57	3,32*
15-17 år	10,79***	3,65	5,69***
Fars samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	0,47	0,74	0,62
Samboende	0,67	0,97	0,78
Antall	840	639	1 479

(*) $p < 0,10$, * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

3.4. Endring i barns bosted. Multivariate analyser basert på svar fra mødre

Modeller basert på mors svar viser ingen klar positiv sammenheng mellom mors inntekt og det å ha delt bosted sammenlignet med det å bo fast hos mor (tabell 18). I 2004 var delt bosted noe vanligere blant mødre med inntekt i andre og tredje kvartil enn blant dem med inntekt i første kvartil, men det var mindre vanlig blant dem med aller høyest inntekt (femte kvartil) enn blant dem med lavest inntekt. I 2012 var sammenhengen mellom mors inntekt og delt bosted ikke statistisk signifikant.

I begge år var det derimot en klar positiv sammenheng mellom mors utdanning og det å ha delt bosted, slik at mødre med lang utdanning oftere hadde delt bosted enn dem med kortere utdanning. Det kan se ut til at sammenhengen var svakere i 2012 enn i 2004, men en analyse med interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og mors utdanning viser ingen signifikant forskjell mellom effekten av utdanning i de to årene. Den positive sammenhengen mellom mors utdanning og delt bosted kan bunne i at mødre med lang utdanning har mer likestilte holdninger enn dem med kort utdanning, og også at de delte omsorgsarbeidet likere med barnets far mens foreldrene bodde sammen. Tidligere analyser av 2012-undersøkelsen har vist at foreldre som fordelte omsorgsarbeidet likt mens de bodde sammen, langt oftere har delt bosted for barnet enn foreldre der mor gjorde mer omsorgsarbeid enn far (Kitterød og Lyngstad 2014). Spørsmål om fordeling av omsorgsarbeidet ble ikke stilt i 2004. Den positive sammenhengen mellom mors utdanning og bruk av delt bosted, kan også ha sammenheng med at høyt utdannede mødre gjerne har lengre arbeidstid enn dem med kortere utdanning og derfor er mer avhengige av stor involvering fra fars side for å kunne jobbe såpass mye. Tidligere analyser av 2012-undersøkelsen har vist at mødre med lang arbeidstid oftere enn dem som jobber mindre, har delt bosted for barnet (ibid).

I begge år var det en positiv sammenheng mellom samlivets varighet og det å ha delt bosted sammenlignet med det at barnet bodde fast hos mor, slik at mødre som hadde bodd lenge sammen med barnets far, oftere hadde delt bosted enn dem som hadde bodd sammen med ham i mindre enn fem år. Sammenhengen var imidlertid ikke statistisk signifikant i 2004. En modell med interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og varighet viser at betydningen av samlivets varighet var sterkere i 2012 enn i 2004. Delt bosted økte mer blant mødre som hadde bodd sammen med barnets far i 8-10 år enn blant dem som hadde bodd sammen med ham i mindre enn fem år, noe som også vises i den bivariate analysen i tabell 13.

I begge år var delt bosted mindre vanlig når det var lenge siden foreldrene flyttet fra hverandre enn når det var kort tid siden bruddet. I begge år var det også en negativ sammenheng mellom delt bosted og grad av konflikt mellom foreldrene, men sammenhengen var ikke statistisk signifikant i 2012. I 2004 var det ingen klar sammenheng mellom yngste barns alder og delt bosted, men i 2012 var delt bosted mer vanlig når barnet var i alderen 5-9 år enn når barnet var yngre.

Mens det for fedre er en klar negativ sammenheng mellom det å være gift på intervju tidspunktet og det å ha delt bosted, er det ikke noen slik sammenheng for mødre. Det kan snarere se ut til at delt bosted er mer vanlig når mor er gift enn når hun er enslig, men sammenhengen er ikke statistisk signifikant verken i 2004 eller i 2012.

I modellen i kolonne tre, der undersøkelsesår er inkludert som forklaringsvariabel, ser vi en sterk positiv sammenheng mellom undersøkelsesår og det å ha delt bosted. Det var altså en klar økning i bruk av delt bosted i perioden også når vi tar hensyn til eventuelle endringer i sammensetningen av analyseutvalget når det gjelder de uavhengige variablene i modellen.

En modell der mors inntekt er tatt ut (tabell 19) viser omtrent de samme sammenhengene som dem vi ser i tabell 18.

Tabell 18. Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 1. 2004 og 2012.¹

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
År			
2004 (ref)			1,00
2012			2,96***
Mors utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole 1-4 år	1,67*	0,87**	1,08**
Universitet/høgskole 5 år +	9,69***	2,20**	3,29***
Mors inntekt etter skatt			
Første kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Annet kvintil	1,52*	0,68	0,90
Tredje kvintil	1,38(*)	0,76	0,95
Fjerde kvintil	0,80	0,65	0,72
Femte kvintil	0,55*	0,82	0,73
Mors alder			
18-34 år	0,93	1,36	1,15
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	1,05	1,13	1,09
45 år +	0,70	0,95	0,89
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,73	0,95	0,88
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	1,49	1,53	1,53
8-10 år [(*)]	1,38	3,13**	2,40**
11 år +	2,16	2,81*	2,56**
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,68	0,80*	0,73*
8-10 år [*]	0,28*	0,58	0,46
11 år + [(*)]	0,43	0,26***	0,29***
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	0,70	0,62	0,65
I stor grad	0,30*	0,53	0,46**
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn [*]	1,24(*)	0,94	1,03
Tre barn + [*]	0,49	1,54	1,03
Barnets alder			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-9 år	1,66	2,79*	2,16*
10-14 år	1,13	2,42	1,90
15-17 år	1,23	2,14	1,77
Mors samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	1,49	1,34	1,42
Samboende [(*)]	0,67	1,43	1,22
Antall	975	927	1 902

(*)p<=0,10, *p<=0,05, **p<=0,01, ***p<=0,001

¹ Stjerne i klammeparentes i angir signifikans for interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og den aktuelle variabelen.

Analysene av tilbøyeligheten til at barnet bor fast hos far, sammenlignet med at det bor fast hos mor, viser litt andre sammenhenger enn dem vi finner for delt bosted (tabell 20 og tabell 21). Ettersom det er få mødre med lang universitetsutdanning som oppgir at barnet bor fast hos far, er kategoriene for kort og lang universitetsutdanning slått sammen i analysene her. Det var også få mødre med barn under fem år som oppgav at barnet bodde fast hos far. Vi har derfor slått sammen mødre med barn under fem år og mødre med barn fem til ni år.

Både i 2004 og 2012 var det en klar negativ sammenheng mellom mors inntekt og det at barnet bodde fast hos far. Det var særlig mødre i laveste inntektskvintil som

oftere enn andre hadde en ordning der barnet bodde fast hos far. Dette kommer enda tydeligere fram når vi definerer tredje kvintil som referansegruppe i stedet for første kvintil (se tabell A4). Både i 2004 og 2012 var det langt vanligere at barnet bodde hos far når mor hadde inntekt i første enn i tredje kvartil.

Tabell 19. Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 2. 2004 og 2012

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
År			
2004 (ref)			1,00
2012			3,02***
Mors utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole 1-4 år	1,38(*)	0,85**	1,00
Universitet/høgskole 5 år +	5,71***	2,26**	2,86***
Mors alder			
18-34 år	1,01	1,39	1,18
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	1,02	1,13	1,07
45 år +	0,69	0,95	0,87
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,75	0,93	0,88
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	1,65	1,49	1,54
8-10 år	1,59	3,06**	2,42*
11 år +	2,50(*)	2,70*	2,56**
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,66	0,79*	0,73
8-10 år	0,27*	0,59	0,46
11 år +	0,40	0,25***	0,56***
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	0,72	0,62	0,64
I stor grad	0,31*	0,55	0,46**
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	1,11(*)	0,94	1,01
Tre barn +	0,44(*)	1,46	0,97
Barnets alder			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-9 år	1,64	2,83*	2,19*
10-14 år	1,20	2,45	1,93
15-17 år	1,36	2,15	1,80
Mors samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	1,63(*)	1,39	1,49
Samboende	0,96	1,46	1,25
Antall	975	927	1 902

(*) $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$, **** $p < 0,001$

Modellen i tabell 20 viser ingen forskjell mellom mødre med kort og lang utdanning i tilbøyeligheten til at barnet bor hos far. Når inntektsvariabelen tas ut av modellen, ser vi imidlertid en statistisk signifikant negativ sammenheng mellom mors utdanning og det at barnet bor hos far i 2012 (tabell 21). Dette bunner da i at mødre med kort utdanning har lavere inntekt enn dem med lengre utdanning.

Det at barnet bor fast hos far er ellers vanligere når mor har vært gift med barnets far enn når hun har vært samboende. Det er videre en negativ sammenheng mellom tid siden brudd og det at barnet bor hos far, men denne var ikke statistisk signifikant i 2012. I 2004 var det en klar tendens til at store tenåringsbarn (15-17 år) oftere bodde fast hos far enn yngre barn, men i 2012 var det ingen signifikant sammenheng mellom barnets alder og det å bo fast hos far.

I kolonne tre vises resultater fra en modell der både 2004- og 2012-undersøkelsen er inkludert, og der undersøkelsesår inngår som forklaringsvariabel. Det er ingen statistisk signifikant effekt av undersøkelsesår. Tar vi utgangspunkt i mødrenes svar, finner vi altså ingen klar økning i andelen barn som bor hos far i forhold til andelen barn som bor hos mor når vi justerer for eventuelle endringer i sammensetningen av analyseutvalget.

Tabell 20. Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 1. 2004 og 2012¹

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
År			
2004 (ref)			1,00
2012			1,29
Mors utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole	0,91	0,92	0,95
Mors inntekt etter skatt			
Første kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Annet kvintil	0,70(*)	0,24	0,43
Tredje kvintil	0,37	0,26	0,31
Fjerde kvintil	0,30	0,21	0,23
Femte kvintil	0,20*	0,05**	0,11***
Mors alder			
18-34 år [**]	0,38	1,69	0,75
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år [***]	1,27*	1,02	1,17
45 år +	0,47	1,83	0,92
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,51(*)	0,56(*)	0,54**
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	2,17	2,12	1,91
8-10 år	1,56	3,22*	2,17
11 år + [*]	1,74	1,23	1,66
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,63	0,55	0,61
8-10 år	0,42	0,57	0,46
11 år +	0,18*	0,45	0,27**
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	0,76	0,60	0,65(*)
I stor grad	1,14	1,15	1,25
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	1,11	1,26	1,26
Tre barn +	1,79	0,70	1,48
Barnets alder			
0-9 år (ref)	1,00	1,00	1,00
10-14 år	1,87	1,63	1,92
15-17 år [**]	9,10***	2,21	4,99***
Mors samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	1,33	1,07	1,07
Samboende	1,56	0,58	1,07
Antall	919	739	1 658

(*) $p \leq 0,10$, * $p \leq 0,05$, ** $p \leq 0,01$, *** $p \leq 0,001$

¹ Stjerne i klammeparentes i angir signifikans for interaksjonsledd mellom undersøkelsesår og den aktuelle variabelen.

Tabell 21. Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 2. 2004 og 2012

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
Ar			
2004 (ref)			1,00
2012			1,41(*)
Mors utdanning			
Ungdomsskole/videregående skole (ref)	1,00	1,00	1,00
Universitet/høgskole	0,59	0,51*	0,56**
Mors alder			
18-34 år	0,45	2,35	0,91
35-39 år (ref)	1,00	1,00	1,00
40-44 år	1,38**	0,98	1,15
45 år +	0,49	1,34	0,84
Samlivsstatus ved brudd			
Gift (ref)	1,00	1,00	1,00
Samboende	0,52(*)	0,53*	0,53
Samlivets varighet			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	2,10	1,86	1,83
8-10 år	1,74	2,97*	2,18
11 år +	1,75	1,68	1,66
Tid siden brudd			
0-4 år (ref)	1,00	1,00	1,00
5-7 år	0,62	0,57	0,64
8-10 år	0,40	0,62	0,47
11 år +	0,15**	0,45	0,26**
Grad av konflikt mellom foreldrene			
I liten grad, ikke i det hele tatt (ref)	1,00	1,00	1,00
Til en viss grad	0,76	0,53	0,59*
I stor grad	1,35	1,02	1,13
Antall barn i relasjonen			
Ett barn (ref)	1,00	1,00	1,00
To barn	0,97	1,23	1,15
Tre barn +	1,53	0,34	1,11
Barnets alder			
0-9 år (ref)	1,00	1,00	1,00
10-14 år	2,02	1,86	1,95
15-17 år	10,30***	2,46	5,14***
Mors samlivsstatus i dag			
Enslig (ref)	1,00	1,00	1,00
Gift	1,59	1,41	1,54
Samboende	1,79	0,62	1,21
Antall	919	739	1 658

(*)p<=0,10, *p<=0,05, **p<=0,01, ***p<=0,001

4. Endring i månedlig samvær mellom samværsfedre og barn

4.1. Månedlig samvær blant ulike grupper av foreldre

Ettersom den definisjonen av delt bosted for barn som benyttes i de norske undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted kan være litt strengere enn dem som ofte brukes i analyser internasjonalt, har vi også laget noen tabeller som viser endring i antall samværsdager per måned mellom samværsfedre og barn. Noen forskere regner det som delt bosted når den forelderen som ikke bor fast sammen med barnet har samvær minst en tredel av tiden (f. eks. Fehlberg 2011). I tråd med dette, skiller vi mellom samværsforeldre som har minst ti dager månedlig samvær med barna, og dem som har mindre samvær (6-9 dager, 1-5 dager og 0 dager).

Som vi har redegjort for tidligere (avsnitt 1.6), ble foreldre som var registrert bosatt sammen med barnet spurt hvor mange dager den andre forelderen tilbrakte sammen med barnet per måned, mens den forelderen som ikke var registrert bosatt sammen med barnet, ble spurt om sitt eget samvær med barnet.

Tabell 22. Antall samværsdager per måned mellom samværsfedre/samværmødre og barn i 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre, bostedsmødre, samværmødre og bostedsfedre som har bodd sammen med barnets andre forelder. Prosent

	Antall samværsdager per måned				Totalt	Antall
	0 dager	1-5 dager	6-9 dager	10 dager +		
Samværsfedre						
(barnet registrert på mors adresse)						
2002	13	17	28	43	100	731
2004	13	15	23	49	100	857
2012	9	13	20	58	100	827
Bostedsmødre						
(barnet registrert på mors adresse)						
2002	24	22	25	29	100	812
2004	21	25	29	25	100	919
2012	17	21	24	39	100	857
Samværmødre						
(barnet registrert på fars adresse)						
2002	9	12	16	64	100	80
2004	7	13	5	74	100	136
2012	4	8	6	82	100	172
Bostedsfedre						
(barnet registrert på fars adresse)						
2002	19	13	24	45	100	122
2004	14	11	19	56	100	155
2012	12	13	13	62	100	185

Tabell 22 viser antall samværsdager per måned i 2002, 2004 og 2012 blant alle de fire foreldregruppene, nemlig samværsfedre og bostedsmødre og samværmødre og bostedsfedre (se kapittel 1.4 for definisjon av disse gruppene). Andelen som oppgir minst ti dagers månedlig samvær mellom samværsforeldre og barn varierer noe mellom de ulike gruppene, men i samtlige grupper var det flere som rapporterte minst ti dagers månedlig samvær i 2012 enn i 2002 og 2004. Andelen som oppgir mye samvær er høyere blant gruppene av samværmødre og bostedsfedre enn blant gruppene av samværsfedre og bostedsmødre. Dette har blant annet sammenheng med at delt bosted er mer utbredt i de to første enn i de to siste foreldregruppene.

Ettersom barnet sjeldnere er registrert bosatt hos far enn hos mor, er det atskillig færre samværmødre og bostedsfedre enn samværsfedre og bostedsmødre i undersøkelsesutvalgene. I det følgende viser vi tall kun for de to store foreldregruppene, altså samværsfedre og bostedsmødre.

Tabell 23 viser antall månedlige samværsdager for ulike grupper av samværsfedre i 2002, 2004 og 2012, basert på svar fra fedrene selv.⁹ Et hovedinntrykk er at andelen med minst ti dagers månedlig samvær har økt blant de fleste grupper av fedre. Det kan imidlertid se ut til at økningen var større blant enkelte grupper enn blant andre. For eksempel ser vi at andelen med minst ti dagers månedlig samvær økte fra 34 prosent i 2004 til 39 prosent i 2012 blant fedre med inntekt i første kvintil, mens den økte fra 53 til 70 prosent blant fedre med inntekt i femte kvintil. Ettersom vi ikke har laget multivariate analyser for antall månedlige samværsdager, kan vi ikke si sikkert om forskjellen mellom fedre i ulike inntektskvintiler var større i 2012 enn i 2004 når vi justerer for at fedrene også skiller seg fra hverandre på andre områder.

Tabell 24 viser antall månedlige samværsdager mellom samværsfedre og barn basert på svar fra bostedsmødre. Også her ser vi en økning i andelen med minst ti dager samvær per måned blant de fleste grupper selv om nivået i samtlige år er litt lavere enn det vi ser basert på fedrenes egen rapportering.

⁹ Antall observasjoner for fedre og mødre i de ulike gruppene vises i tabell A5.

Tabell 23. Antall samværsdager per måned mellom samværsfedre og barn i 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre som har bodd sammen med barnets mor. Prosent

	Antall samværsdager per måned											
	0 dager			1-5 dager			6-9 dager			10 dager +		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Fars utdanningsnivå												
Ungdomsskole/videregående	15	14	11	17	15	13	28	23	21	41	48	54
Universitet/høgskole 1-4 år	6	8	5	13	14	14	24	25	16	57	52	65
Universitet/høgskole 5 år +	-	6	2	23	17	5	31	23	17	46	54	76
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Fars inntekt etter skatt												
Første kvintil	21	24	20	20	20	19	31	22	22	28	34	39
Andre kvintil	15	9	9	17	16	12	27	26	28	41	50	51
Tredje kvintil	11	13	7	16	16	11	28	17	15	45	53	68
Fjerde kvintil	10	8	5	19	12	10	24	28	19	48	52	66
Femte kvintil	7	9	4	11	13	12	29	22	15	54	56	70
Fars alder												
18-34 år	11	10	8	11	13	7	28	26	18	50	51	67
35-39 år	18	12	10	12	12	16	30	26	20	41	50	53
40-44 år	12	14	10	20	15	11	21	22	20	47	49	59
45 år +	11	15	9	21	20	15	31	20	21	36	46	55
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd												
Gift	10	10	10	17	17	14	28	21	22	44	52	54
Samboende	17	16	9	16	14	12	26	25	19	41	45	60
Samlivets varighet												
0-4 år	26	19	13	16	17	12	26	24	24	32	40	51
5-7 år	11	9	12	15	18	9	30	22	19	44	51	61
8-10 år	8	13	14	17	16	14	28	25	18	47	46	54
11 år +	8	9	3	18	13	16	25	21	20	50	57	61
Uoppgitt	16	26	:	21	9	:	38	30	:	26	34	:
Tid siden brudd												
Under 2 år	4	4	2	13	11	11	26	18	18	56	66	69
2-4 år	6	9	6	9	14	9	27	25	21	57	52	64
5-7 år	13	12	10	19	12	11	22	23	15	46	53	64
8-10 år	17	16	9	15	17	14	40	24	27	28	43	50
11 år +	23	21	17	29	23	20	26	23	20	22	32	43
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Grad av konflikt mellom foreldrene												
I stor grad	32	34	29	16	16	18	23	21	13	29	25	40
Til en viss grad	9	12	7	17	18	16	31	27	19	42	42	57
I liten grad	12	8	5	14	14	10	27	24	26	47	54	59
Ikke i det hele tatt	7	8	4	20	14	12	27	21	19	46	56	65
Vet ikke	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Antall barn i relasjonen												
Ett barn	15	15	11	18	17	15	27	23	20	40	45	54
To barn	9	9	7	14	13	10	28	21	20	49	57	62
Tre eller flere barn	10	10	6	16	14	2	30	31	20	44	45	72
Barnets alder												
0-4 år	7	6	8	11	13	6	23	24	22	60	57	63
5-9 år	10	9	9	11	11	6	28	26	19	51	54	67
10-14 år	14	12	7	15	16	15	31	23	19	40	49	58
15-17 år	20	25	15	36	23	19	22	18	21	22	35	46
Fars samlivsstatus i dag												
Gift	18	16	16	19	21	19	30	24	21	33	38	44
Samboende	13	16	8	22	15	12	31	26	20	34	43	60
Enslig	11	10	8	14	13	11	25	21	19	50	55	61
Uoppgitt	:	-	-	:	-	-	:	-	-	:	-	-
Alle	13	13	9	17	15	13	28	23	20	43	49	58

Tabell 24. Antall samværsdager per måned mellom samværsfedre og barn i 2002, 2004 og 2012. Svar fra bostedsmødre som har bodd sammen med barnets far. Prosent

	Antall samværsdager per måned											
	0 dager			1-5 dager			6-9 dager			10 dager +		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Mors utdanningsnivå												
Ungdomsskole/videregående	26	23	19	21	26	20	25	29	26	28	23	35
Universitet/høgskole 1-4 år	18	17	12	25	22	23	28	31	21	29	30	43
Universitet/høgskole 5 år +	17	5	11	18	21	18	15	31	14	50	42	57
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Mors inntekt etter skatt												
Første kvintil	36	20	17	23	25	19	24	30	25	18	25	39
Andre kvintil	31	24	16	20	25	21	23	28	24	25	23	38
Tredje kvintil	23	21	14	24	25	21	28	27	28	25	27	36
Fjerde kvintil	16	20	20	21	26	20	25	32	22	38	22	38
Femte kvintil	17	18	18	21	23	22	26	29	19	36	29	42
Mors alder												
18-34 år	22	19	14	19	24	20	25	32	30	34	25	36
35-39 år	22	19	12	18	23	18	31	28	33	29	29	37
40-44 år	27	22	20	23	25	18	24	27	18	26	26	43
45 år +	31	25	18	31	29	26	18	28	19	20	19	37
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd												
Gift	22	18	15	20	26	22	29	28	24	29	29	41
Samboende	27	24	19	23	24	20	21	32	25	28	21	36
Samlivets varighet												
0-4 år	33	30	23	23	27	17	20	26	28	23	16	32
5-7 år	27	19	17	21	22	25	29	32	29	24	28	30
8-10 år	23	19	18	15	26	20	27	29	18	34	26	43
11 år +	16	16	12	24	25	22	27	29	23	33	31	44
Uoppgitt	34	:	:	31	:	:	13	:	:	22	:	:
Tid siden brudd												
Under 2 år	10	8	5	22	18	29	21	32	21	47	42	45
2-4 år	18	12	9	14	26	15	28	32	33	40	31	43
5-7 år	19	18	12	22	24	16	33	33	19	26	24	53
8-10 år	27	25	19	29	24	23	32	32	20	20	19	37
11 år +	49	40	34	25	32	27	19	18	23	7	10	17
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Grad av konflikt mellom foreldrene												
I stor grad	44	36	29	20	26	26	17	24	18	19	15	27
Til en viss grad	26	15	18	28	30	19	26	33	31	21	22	32
I liten grad	16	15	11	22	26	23	31	33	23	31	26	43
Ikke i det hele tatt	20	23	14	17	21	18	24	26	22	38	30	46
Vet ikke	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Antall barn i relasjonen												
Ett barn	27	25	22	23	28	21	24	29	24	26	17	33
To barn	19	14	9	19	18	21	28	29	23	34	39	46
Tre eller flere barn	25	17	5	18	28	15	27	31	24	31	26	56
Barnets alder												
0-4 år	23	9	11	12	22	21	22	33	32	42	35	36
5-9 år	14	16	9	19	21	17	28	31	25	39	32	49
10-14 år	24	23	12	21	23	21	30	32	26	25	22	41
15-17 år	45	31	32	36	37	24	12	17	17	7	15	27
Uoppgitt	:	-	-	:	-	-	:	-	-	:	-	-
Mors samlivsstatus i dag												
Gift	32	28	22	25	25	25	20	29	24	24	18	30
Samboende	25	24	18	22	27	20	29	25	24	25	24	39
Enslig	21	17	15	21	24	20	26	31	24	32	38	40
Uoppgitt	:	-	-	:	-	-	:	-	-	:	-	-
Alle	24	21	17	22	25	21	25	29	24	29	25	39

4.2. Barnets bosted og antall månedlige samværsdager

For å undersøke i hvilken grad det er overlapp mellom den definisjonen av delt bosted som er brukt i kapittel 3 i denne rapporten, og det å ha minst ti dagers månedlig samvær med barna, har vi laget noen krysstabeller for disse to målene basert på svar fra samværsfedre og bostedsmødre, altså fedre og mødre der barna er registrert bosatt hos mor (se kapittel 1.4 for definisjon av de ulike gruppene av foreldre i utvalgene).

Tabellene 25 og 26 viser antall samværsdager per måned mellom samværsfedre og barn, etter barnets bostedsordning. Både i 2002, 2004 og 2012 viser både samværsfedrenes (tabell 25) bostedsmødrenes (tabell 26) svar at de aller fleste som har delt bosted for barnet, om lag 95 prosent, oppgir at det er minst ti dagers månedlig samvær mellom samværsfedre og barn. Når barnet bor fast hos mor, er denne andelen mye lavere, og det har heller ikke vært noen klar økning over tid. Dette gjelder uansett om vi tar utgangspunkt i fedrenes eller mødrenes svar. Når barnet bodde fast hos mor, oppgav 37 prosent av samværsfedrene i 2002 at de hadde ti dagers månedlig samvær med barnet. I 2012 var andelen 40 prosent. Blant bostedsmødrene var andelen 25 prosent i begge år. Et lignende mønster er vist i en tidligere analyse, der man fant at økningen i det månedlige samværet mellom samværsforeldre og barn fra 2002 til 2012 stort sett bunner i at flere foreldre har delt bosted for barna (Lyngstad m fl. 2014a).

Det er få samværsfedre og bostedsmødre som har oppgitt at barnet bor fast hos far. Vi viser derfor ikke fordeling for månedlig samvær for disse gruppene.

Tabellene 27 og 28 er prosentuert motsatt vei og viser altså barnets bosted etter antall samværdager per måned. Som vi kunne vente, oppgir nesten alle samværsfedre og bostedsmødre at barnet bor fast hos mor når det er under ti månedlige samværsdager mellom far og barn. Blant dem som har minst ti samværsdager, oppgir flere at barnet har delt bosted, og denne andelen var klart høyere i 2012 enn i de to første undersøkelserne. Omtrent halvparten av både fedrene og mødrene oppgav i 2012 at barnet hadde delt bosted når det var minst ti dagers månedlig samvær mellom far og barn. Både i 2002 og 2004 oppgav omtrent 20 prosent av samværsfedrene med minst ti dagers månedlig samvær at de hadde delt bosted (tabell 27). Ifølge samværmødrenes svar var de tilsvarende andelene henholdsvis 17 og 27 prosent (tabell 28). Denne endringen i retning av at flere av dem med minst ti dagers månedlig samvær mellom samværsfar og barn oppgir at de har delt bosted, reflekterer trolig at foreldre med omfattende samvær i større grad enn tidligere har en avtale om delt bosted. Men det kan også være et uttrykk for at foreldrene i større grad enn før ønsker å framstå som likestilte og dermed framstiller seg selv i tråd med det de oppfatter som normen for foreldre som bor hver for seg i dag.

Som vi har vist i tabell 22, har samværs mødre jevnt over mer månedlig samvær med barna enn samværsfedre. Dette bunner først og fremst i at barnet oftere har delt bosted når det er registrert bosatt hos far enn når det er registrert på mors adresse. Sammenhengen mellom barnets bosted og antall månedlige samværsdager mellom samværsforeldre og barn er derfor annerledes for de to små foreldregruppene, samværs mødre og bostedsfedre, enn for samværsfedre og bostedsmødre. Ettersom det er ganske få observasjoner i materialet for de små foreldregruppene, vises ikke krystabeller for månedlig samvær og barnets bosted for disse.

Tabell 25. Antall samværsdager per måned etter barnets bosted, 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre (fedre som ikke er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets mor. Prosent

Barnets bosted	Antall samværsdager per måned				I alt	Antall
	0 dager	1-5 dager	6-9 dager	10 dager +		
2002						
Hos mor	14	19	30	37	100	657
Hos far	:	:	:	.	100	9
Delt bosted	2	-	4	95	100	62
2004						
Hos mor	14	17	26	43	100	747
Hos far	:	:	:	:	100	13
Delt bosted	1	3	3	94	100	92
2012						
Hos mor	14	18	28	40	100	567
Hos far	:	:	:	:	100	9
Delt bosted	0	1	2	96	100	250

Tabell 26. Antall samværsdager per måned etter barnets bosted, 2002, 2004 og 2012. Svar fra bostedsmødre (mødre som er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets far. Prosent

Barnets bosted	Antall samværsdager per måned					Antall
	0 dager	1-5 dager	6-9 dager	10 dager +	I alt	
2002						
Hos mor	26	23	26	25	100	767
Hos far	:	:	:	.	100	4
Delt bosted	-	3	2	95	100	35
2004						
Hos mor	22	27	31	20	100	857
Hos far	:	:	:	:	100	1
Delt bosted	2	1	2	95	100	60
2012						
Hos mor	21	25	29	25	100	697
Hos far	:	:	:	:	100	2
Delt bosted	-	1	2	96	100	158

Tabell 27. Barnets bosted etter antall samværsdager per måned, 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre (fedre som ikke er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets mor. Prosent

Antall samværsdager per måned	Barnets bosted				I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre		
2002						
0 dager	98	-	1	1	100	86
1-5 dager	100	-	-	-	100	118
6-9 dager	98	1	1	-	100	205
10 dager +	77	3	20	-	100	320
2004						
0 dager	96	1	1	3	100	104
1-5 dager	97	-	2	2	100	132
6-9 dager	97	2	1	-	100	207
10 dager +	77	2	20	0	100	414
2012						
0 dager	99	-	2	-	100	76
1-5 dager	97	-	3	-	100	109
6-9 dager	97	-	3	-	100	165
10 dager +	48	2	50	0	100	477

Tabell 28. Barnets bosted etter antall samværsdager per måned, 2002, 2004 og 2012. Svar fra bostedsmødre (mødre som er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets far. Prosent

Antall samværsdager per måned	Barnets bosted				I alt	Antall
	Hos mor	Hos far	Delt bosted	Hos andre		
2002						
0 dager	99	-	-	1	100	185
1-5 dager	99	-	1	-	100	171
6-9 dager	98	1	0	1	100	213
10 dager +	82	1	17	-	100	238
2004						
0 dager	99	-	1	-	100	180
1-5 dager	100	-	0	-	100	226
6-9 dager	99	-	0	0	100	276
10 dager +	73	1	27	-	100	237
2012						
0 dager	100	-	-	-	100	143
1-5 dager	99	-	1	-	100	181
6-9 dager	98	-	2	-	100	199
10 dager +	53	1	46	-	100	334

5. Oppsummering

Foreldre som bor hver for seg har oftere enn før delt bosted for barna. Andelen barn som bor fast hos far er stabilt lav, mens andelen som bor fast hos mor har gått ned. En lignende utvikling ser man i mange andre land. Tidligere studier har vist at delt bosted er mest vanlig blant foreldre med høy inntekt, lang utdanning og forholdsvis lite konflikter. Det framholdes gjerne som en viktig forutsetning for at delt bosted skal fungere bra for barna, at foreldrene samarbeider godt, bor ganske nær hverandre og er fleksible i forhold til barnas ønsker når det gjelder bostedsordning. Internasjonale studier viser at den sterke økningen i bruk av delt bosted på 2000-tallet innebærer at denne ordningen nå i større grad enn før praktiseres av foreldre med lite sosioøkonomiske ressurser og store konflikter. En del forskere advarer dessuten mot at foreldre kan legge større vekt på likedeling og på egne rettigheter til å ha minst halvparten av tiden sammen med barna, enn på barnas beste.

I denne rapporten analyseres endringer i barns bostedsordning i Norge fra 2002 til 2012. Vi spør om delt bosted har økt mer i noen grupper av foreldre enn andre, eller om økningen gjelder for foreldre i alle grupper. Datagrunnlaget er tre utvalgsundersøkelser gjennomført av Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. I undersøkelsene har man intervjuet par av foreldre til samme barn, altså både den forelderen som barnet er registrert bosatt hos, og den forelderen som barnet ikke er registrert bosatt hos. Begge gruppene omfatter både mødre og fedre. Selv om barna har delt bosted, kan de være registrert på bare én adresse. I denne rapporten analyseres svar fra mødre og svar fra fedre hver for seg. Vi ser i all hovedsak på dem som tidligere har vært gift eller samboende med barnets andre forelder. I en del tilfelle svarte bare den ene av foreldrene som var trukket ut til undersøkelsen. I analysene her inkluderer vi alle tidligere gifte/samboende foreldre uansett om den tidligere partneren har deltatt i undersøkelsen eller ikke.

Fedre oppgir noe oftere enn mødre at barnet har delt bosted. I 2012 svarte for eksempel 33 prosent av fedrene og 25 prosent av mødrene at barnet hadde delt bosted. Tallene gjelder for tidligere gifte/samboende foreldre. De aller fleste foreldre som har delt bosted for barna, bor forholdsvis nær hverandre. Få har mer enn en halv times reisetid. De fleste rapporterer også stor eller ganske stor grad av tilfredshet med at barnet har delt bosted.

Både bivariate og multivariate analyser viser at delt bosted er blitt vanligere i de fleste grupper av både fedre og mødre. Dette gjelder enten vi tar utgangspunkt i fedrenes eller mødrenes svar. Når vi undersøker forskjeller i bruk av delt bosted mellom ulike grupper av foreldre, ser vi på betydningen av foreldrenes utdanningsnivå, inntekt og alder, grad av konflikter mellom foreldrene, om de var gift eller samboende mens de bodde sammen, hvor lenge samlivet varte, hvor lenge det er siden bruddet, antall barn de har sammen, alderen på det yngste barnet de har sammen, samt hvorvidt de var gift, samboende eller enslige på intervjuetidspunktet. Både bi- og multivariate analyser viser mange av de samme forskjellene mellom grupper i 2012 som i 2004.

Analysene basert på fedres svar viser ingen endring i betydningen av fars inntekt, fars utdanning eller graden av konflikter med barnets mor når det gjelder tilbøyeligheten til å ha delt bosted. Både i 2004 og 2012 hadde fedre med høy inntekt oftere delt bosted enn dem med lav inntekt, mens delt bosted var mindre vanlig blant dem med store konflikter med barnets mor enn blant dem med små konflikter. Fars utdanning hadde ingen selvstendig betydning i noen av årene. Bruk av delt bosted for barn økte imidlertid mer blant de yngste fedrene (under 35 år) enn blant dem som var litt eldre, og det økte mer blant fedre som hadde vært samboende med barnets mor enn blant dem som hadde vært formelt gift.

Analysene basert på mødrenes svar viser ingen klar sammenheng mellom mors inntekt og delt bosted verken i 2004 eller i 2012. I begge årene hadde mødre med lang utdanning oftere delt bosted for barna enn dem med kortere utdanning. Både i 2004 og 2012 var delt bosted mindre vanlig blant mødre som hadde store konflikter med barnets far enn blant dem med små konflikter. Sammenhengen var statistisk signifikant i 2004, men ikke i 2012. Det var likevel ingen statistisk signifikant forskjell i betydningen av konflikter mellom de to årene.

Den definisjonen av delt bosted som benyttes i undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted, er noe strengere enn den som er benyttet i en del studier i andre land. I Norge har man kartlagt delt bosted gjennom et spørsmål som dels har en juridisk definisjon, mens studier i andre land ofte tar utgangspunkt i mengden månedlig samvær mellom samværsforeldre og barn og definerer det som delt bosted dersom samværsforelderen tilbringer minst en tredel av tiden sammen med barnet. Vi har derfor laget noen tabeller som viser andelen samværsfedre som har minst ti månedlige samværsdager med barnet. Denne andelen er klart høyere enn den andelen som oppgir å ha delt bosted for barnet. Også basert på denne avgrensningen ser vi en tydelig økning i bruk av «delt bosted» fra 2002 til 2012 i de fleste grupper av foreldre. Det var klart flere som rapporterte minst ti dager med månedlig samvær i 2012 enn i de tidligere undersøkelsene. Dette gjelder både når vi ser på fedrenes og mødrenes svar. Som vi kunne vente, er det stort overlapp mellom det å ha delt bosted i juridisk forstand og det at samværsforelderen har minst ti dagers samvær med barnet per måned. Men det er også mange samværsforeldre som har minst ti dagers månedlig samvær med barnet selv om barnet bor fast hos en av foreldrene.

Selv om andelen som oppgir at barnet bor fast hos far er forholdsvis lav og varierer lite mellom de ulike undersøkelsene, viser multivariate analyser basert på fars svar at det var en liten økning fra 2004 til 2012 i tilbøyeligheten til at barnet bor fast hos far, sammenlignet med å bo fast hos mor, når vi justerer for endringer i sammensetningen av analyseutvalget på andre områder (fars alder, samlivsstatus ved brudd og så videre). For øvrig finner vi at det til dels er andre faktorer som har betydning for at barnet bor fast hos far enn at det har delt bosted. I begge tilfelle er sammenligningsgruppen det at barnet bor fast hos mor. Analyser av fedrenes svar viser at barn sjeldnere bor fast hos far når han har lav inntekt enn når han har høyere inntekt, og at de oftere bor fast hos far når han har vært gift med barnets mor enn når han har vært samboende med moren. Analyser basert på mødrenes svar viser at mødre i laveste inntektskvintil oftere enn andre har en ordning der barnet bor fast hos far. Videre er det vanligere at barnet bor fast hos far når foreldrene har vært formelt gift enn når de har vært samboende. Basert på mødrenes svar finner vi ingen klar økning i andelen barn som bor hos far når vi justerer for eventuelle endringer i sammensetningen av analyseutvalget gjennom multivariate analyser.

Litteraturliste

- Cancian, M. og D. R. Meyer (1998): Who gets custody? *Demography* 35 (2): 147-157.
- Cancian, M. D., R. Meyer, P. R. Brown og S. T. Cook (2014): Who Gets Custody Now? Dramatic Changes in Children's Living Arrangements After Divorce. *Demography* online DOI 10.1007/s13524-014-0307-8.
- Fehlberg, B., B. Smyth, M. Maclean og C. Roberts (2011): Legislating for shared time parenting after separation: A research review. *International Journal of Law, Policy and the Family* 25 (3): 318-337.
- Haugen, G. M. D. (2010): Children's Perspectives on Everyday Experiences of Shared Residence: Time, Emotions and Agency Dilemmas. *Children and Society* 24 (2): 112-122.
- Høstmark, M. (2013): Undersøkelsen om samvær og bosted 2012. Dokumentasjonsrapport. Notater 36/2013, Statistisk sentralbyrå.
- Jensen, A.-M. og S. E. Clausen (2003): Children and family-dissolution in Norway. The impact of consensual unions. *Childhood* 10 (1): 65-81.
- Juby, H., C. Le Bourdais og N. Marcil-Gratton (2005): Sharing Roles, Sharing Custody? Couples' Characteristics and Children's Living Arrangements at Separation. *Journal of Marriage and Family* 67 (1): 157-172.
- Kelly, J. og M. E. Lamb (2000): Using child development research to make appropriate custody and access decisions. *Family and Conciliation Courts Review* 38 (3): 297-311.
- Kitterød, R. H. (2005): *Når mor og far bor hver for seg. Ansvar og omsorg for barna før og etter bidragsreformen*. Rapport 2005/22, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, R. H. og J. Lyngstad (2012): Untraditional caring arrangements among parents living apart. The case of Norway. *Demographic Research* 27 article 5: 121-152.
- Kitterød, R. H. og J. Lyngstad (2014): *Characteristics of parents with shared residence and father sole custody. Evidence from Norway 2012*. Discussion Papers No 780, Statistics Norway, Research department.
- Kitterød, R. H., J. Lyngstad, E. H. Nymoen og K. Aa. Wiik (2014): Flere barn har delt bosted. *Økonomiske analyser* (2): 39-47.
- Lidén, H. (2007): Barns erfaringer med delt bosted. I K. Skjørten, R. Barlindhaug og H. Lidén (red): *Delt bosted for barn*. Oslo: Gyldendal Akademisk Norsk Forlag AS
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød og E. H. Nymoen (2014a): *Bosted og samvær 2002, 2004 og 2012. Endringer i ansvar og omsorg for barna når mor og far bor hver for seg*. Rapporter 2014/2, Statistisk sentralbyrå.
- Lyngstad, J., R. H. Kitterød og E. H. Nymoen (2014b): *Hos mor, hos far eller delt bosted? Individuelle endringer i barns bo-ordning når foreldre bor hver for seg*. Rapporter 2014/27, Statistisk sentralbyrå.
- McIntosh, J. (2009): Legislating for shared parenting: Exploring some underlying assumptions. *Family Court Review* 47 (3): 389-400.

McIntosh, J., B. Smyth, M. Kelaher, Y. Wells og C. Long (2010): *Post-separation Parenting Arrangements and Developmental Outcomes for Infants and Children*, Canberra: Attorney-General's Department.

Ot.prp. nr. 69 (2007-2008): Om lov om endringer i barnelova mv. (barnebidrag og reisekostnader ved samvær). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.

Ot.prp. nr. 104 (2008-2009): Om endringer i barnelova mv. (flytting, delt bosted, samvær, vold mv.). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.

Singer, A. (2008): Active parenting or Solomon's justice? Alternating residence in Sweden for children with separated parents. *Utrecht Law Review* 4 (2): 35-47.

Skjørten, K., R. Barlindhaug og H. Lidén (2007): *Delt bosted for barn*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Skrede, K., A. Seierstad, og K. Aa. Wiik (2012): Forskjeller mellom samboere og gifte ved første barns fødsel: Mindre utdannings- og inntektsforskjeller. *Samfunnsspeilet* (3): 29-38.

Skaare, S. og G. Fodnesbergene (2005): *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2004. Dokumentasjonsrapport*, Statistisk sentralbyrå, Notater 2005/41.

Sodermans, A. K., K. Matthijs og G. Swicegood (2013): Characteristics of joint physical custody families in Flanders. *Demographic research* 28, article 29: 821-848.

St. mld. nr. 19 (2006-2007): Evaluering av nytt regelverk for barnebidrag. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

St. mld. nr. 29 (2002-2003): Om familie: forpliktende samliv og foreldreskap. Oslo: Barne- og familiedepartementet.

Sætre, A. H. (2004): *Undersøkelsen om samvær og bidrag 2002. Dokumentasjons- og tabellrapport*, Statistisk sentralbyrå, Notater 2004/6.

Warshak, R. A. (2014): Social Science and Parenting Plans for Young Children: A Consensus Report. *Psychology, Public Policy and Law* 20 (1): 46-76.

Westphal, S. K., A.-R. Poortman og T. van der Lippe (2014): Non-resident Father-Child Contact across Divorce Cohorts: The role of Father Involvement during Marriage. *European Sociological Review* 30 (4): 444-456.

Vedlegg: Tabeller

Tabell A1. Frekvensfordeling av grupperingsvariabler for fedre, etter barnets bosted i 2002, 2004 og 2012. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. Prosent

	Barnets bosted											
	Hos mor			Hos far			Delt bosted			Hos andre		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Fars utdanningsnivå												
Ungdomsskole/videregående	85	80	75	83	80	75	77	72	67	:	:	:
Universitet/høgskole 1-4 år	12	13	17	11	13	18	16	19	21	:	:	:
Universitet/høgskole 5 år +	3	6	5	5	3	7	8	9	10	:	:	:
Uoppgitt	1	1	3	1	3	-	-	-	2	:	:	:
Fars inntekt etter skatt												
Første kvintil	23	24	28	11	6	5	13	10	10	:	:	:
Andre kvintil	22	22	22	8	12	16	13	15	18	:	:	:
Tredje kvintil	21	20	17	15	19	29	13	20	22	:	:	:
Fjerde kvintil	19	17	16	25	36	31	27	28	23	:	:	:
Femte kvintil	16	18	16	40	27	20	35	28	27	:	:	:
Fars alder												
18-34 år	21	22	12	17	14	8	15	17	16	:	:	:
35-39 år	23	24	17	26	21	22	30	22	13	:	:	:
40-44 år	25	26	26	27	26	21	27	22	31	:	:	:
45 år +	31	29	45	30	39	50	27	39	40	:	:	:
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd												
Gift	54	46	44	71	67	55	63	66	44	:	:	:
Samboende	46	54	56	29	33	45	37	34	56	:	:	:
Samlivets varighet												
0-4 år	24	27	22	20	14	16	14	12	15	:	:	:
5-7 år	21	22	21	23	19	22	15	18	21	:	:	:
8-10 år	20	19	17	11	15	19	19	18	17	:	:	:
11 år +	30	29	36	43	51	41	52	53	45	:	:	:
Uoppgitt	6	3	3	4	1	3	-	1	2	:	:	:
Tid siden brudd												
Under 2 år	14	14	8	17	12	12	26	21	15	:	:	:
2-4 år	25	22	24	27	33	24	38	37	33	:	:	:
5-7 år	23	21	25	18	26	23	19	23	25	:	:	:
8-10 år	15	21	19	18	13	15	11	12	17	:	:	:
11 år +	21	21	22	18	15	27	6	6	9	:	:	:
Uoppgitt	3	1	1	2	-	-	-	-	-	:	:	:
Grad av konflikt mellom foreldrene												
I stor grad	16	16	19	17	14	12	6	5	8	:	:	:
Til en viss grad	25	19	18	21	18	18	21	15	14	:	:	:
I liten grad	30	27	30	27	31	36	36	32	34	:	:	:
Ikke i det hele tatt	29	38	33	34	36	30	35	48	42	:	:	:
Vet ikke	1	0	1	:	1	4	2	-	1	:	:	:
Antall barn i relasjonen												
Ett barn	63	65	65	75	61	59	63	50	59	:	:	:
To barn	30	29	31	21	32	38	32	44	34	:	:	:
Tre eller flere barn	7	6	4	4	7	3	5	6	7	:	:	:
Barnets alder												
0-4 år	13	12	8	7	7	3	14	13	8	:	:	:
5-9 år	29	28	23	23	19	24	38	35	32	:	:	:
10-14 år	38	41	39	40	43	38	37	33	38	:	:	:
15-17 år	19	19	30	29	32	35	11	19	21	:	:	:
Fars samlivsstatus i dag												
Gift	20	22	22	20	12	21	12	24	12	:	:	:
Samboende	25	25	19	22	19	20	24	25	21	:	:	:
Enslig	54	54	58	56	69	59	64	1	67	:	:	:
Uoppgitt	1	-	-	2	-	-	1	-	-	:	:	:
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	679	760	575	96	119	109	101	142	341	1	5	2

Tabell A2. Frekvensfordeling av grupperingsvariabler for mødre, etter barnets bosted i 2002, 2004 og 2012. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. Prosent

	Barnets bosted											
	Hos mor			Hos far			Delt bosted			Hos andre		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Mors utdanningsnivå												
Ungdomsskole/videregående	76	74	60	79	79	73	62	62	60	:	:	:
Universitet/høgskole 1-4 år	21	23	33	18	18	23	25	233	30	:	:	:
Universitet/høgskole 5 år +	3	2	4	2	-	4	14	9	9	:	:	:
Uoppgitt	1	0	2	-	2	-	-	1	1	:	:	:
Mors inntekt etter skatt												
Første kvintil	18	19	17	44	35	49	20	14	20	:	:	:
Andre kvintil	20	19	21	19	31	14	22	23	18	:	:	:
Tredje kvintil	20	20	20	20	15	16	19	26	21	:	:	:
Fjerde kvintil	21	21	21	8	10	16	15	19	18	:	:	:
Femte kvintil	21	21	20	9	9	4	24	18	23	:	:	:
Fars alder												
18-34 år	34	35	18	23	11	18	35	28	18	:	:	:
35-39 år	26	25	21	34	25	15	24	29	21	:	:	:
40-44 år	24	22	28	29	46	24	28	26	31	:	:	:
45 år +	16	19	33	13	6	44	13	17	30	:	:	:
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd												
Gift	54	50	44	77	75	60	63	66	50	:	:	:
Samboende	46	50	56	23	25	40	37	34	50	:	:	:
Samlivets varighet												
0-4 år	26	28	23	11	6	11	4	13	9	:	:	:
5-7 år	19	23	19	15	14	16	9	19	12	:	:	:
8-10 år	20	15	16	20	16	22	34	5	53	:	:	:
11 år +	32	32	40	44	60	50	51	52	4	:	:	:
Uoppgitt	3	2	2	9	4	1	1	-	4	:	:	:
Tid siden brudd												
Under 2 år	16	13	9	18	11	18	28	23	16	:	:	:
2-4 år	25	23	24	27	29	21	40	34	29	:	:	:
5-7 år	23	23	22	31	29	18	18	24	28	:	:	:
8-10 år	16	19	21	12	16	23	8	9	19	:	:	:
11 år +	18	21	23	4	13	17	5	11	8	:	:	:
Uoppgitt	1	0	1	3	2	3	1	-	1	:	:	:
Grad av konflikt mellom foreldrene												
I stor grad	16	13	15	11	17	19	6	5	10	:	:	:
Til en viss grad	26	22	21	33	16	12	16	21	17	:	:	:
I liten grad	30	30	31	28	19	27	29	27	32	:	:	:
Ikke i det hele tatt	27	34	30	27	45	41	48	48	41	:	:	:
Vet ikke	1	1	2	-	2	1	2	-	1	:	:	:
Antall barn i relasjonen												
Ett barn	63	63	64	76	62	60	64	49	53	:	:	:
To barn	30	30	33	22	29	38	32	46	39	:	:	:
Tre eller flere barn	7	7	4	3	10	2	4	5	8	:	:	:
Barnets alder												
0-4 år	13	12	8	7	-	5	13	9	5	:	:	:
5-9 år	33	29	22	17	18	17	41	40	32	:	:	:
10-14 år	36	39	40	50	33	40	38	35	41	:	:	:
15-17 år	18	20	30	26	50	38	8	17	22	:	:	:
Mors samlivsstatus i dag												
Gift	17	20	14	2	24	16	14	20		:	:	:
Samboende	24	21	20	31	28	12	30	17		:	:	:
Enslig	58	59	67	65	47	72	54	62		:	:	:
Uoppgitt	1	-	-	2	-	-	2	-		:	:	:
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antall observasjoner	786	886	717	57	64	68	68	118	264	2	1	2

Tabell A3. Antall observasjoner for fedre og mødre i ulike grupper. Grunnlag for frekvensfordelingene i tabellene 12 og 13

	Antall, fedre			Antall, mødre		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Fars utdanningsnivå						
Ungdomsskole/videregående	692	774	724	648	759	618
Universitet/høgskole 1-4 år	137	170	206	221	266	356
Universitet/høgskole 5 år +	40	66	76	37	35	62
Uoppgitt	8	16	21	7	9	15
Fars/mors inntekt etter skatt						
Første kvintil	174	194	192	158	187	194
Andre kvintil	157	193	199	161	195	202
Tredje kvintil	169	189	206	176	201	211
Fjerde kvintil	174	219	214	199	223	218
Femte kvintil	203	231	216	219	254	226
Fars alder						
18-34 år	159	184	110	285	320	163
35-39 år	208	252	151	267	307	200
40-44 år	245	289	286	237	269	315
45 år +	265	301	480	124	173	373
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd						
Gift	551	596	479	566	635	501
Samboende	326	430	548	347	434	550
Uoppgitt	-	-	-	-	-	-
Samlivets varighet						
0-4 år	147	190	181	164	201	185
5-7 år	167	199	210	156	223	171
8-10 år	173	208	179	202	182	188
11 år +	349	407	430	359	444	482
Uoppgitt	41	22	27	32	19	25
Tid siden brudd						
Under 2 år	158	171	104	166	171	113
2-4 år	253	290	271	254	299	261
5-7 år	198	225	258	223	252	240
8-10 år	126	181	189	136	179	224
11 år +	124	152	194	123	162	203
Uoppgitt	18	7	11	11	5	10
Grad av konflikt mellom foreldrene						
I stor grad	132	151	149	141	138	141
Til en viss grad	226	193	169	245	239	204
I liten grad	269	294	330	278	311	333
Ikke i det hele tatt	243	384	365	243	375	355
Vet ikke	7	4	14	6	6	18
Antall barn i relasjonen						
Ett barn	410	444	638	421	448	636
To barn	345	447	337	371	462	368
Tre eller flere barn	122	135	52	121	159	47
Barnets alder						
0-4 år	110	125	64	117	121	70
5-9 år	299	307	261	327	347	234
10-14 år	341	421	406	342	422	434
15-17 år	127	173	296	127	179	313
Fars samlivsstatus i dag						
Gift	147	184	193	133	192	139
Samboende	228	226	29	228	224	204
Enslig	491	616	625	542	653	708
Uoppgitt	11	-	-	10	-	-

Tabell A4. Resultater fra logistisk regresjonsanalyser. Samme modeller som i tabellene 14,16,18 og 20, men med tredje kvintil som referansegruppe for fars/mors inntekt etter skatt

	2004, oddsrater	2012, oddsrater	2004 og 2012, oddsrater
Fedre: Delt bosted vs bor hos mor (jf tabell 14)			
Fars inntekt etter skatt			
Første kvintil	0,42**	0,26***	0,38***
Annet kvintil	0,77	0,65	0,70
Tredje kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Fjerde kvintil	1,25(*)	1,05*	1,15**
Femte kvintil	1,19	1,22***	1,26***
Fedre: Bor hos far vs bor hos mor (jf tabell 16)			
Fars inntekt etter skatt			
Første kvintil	0,16***	0,10***	0,14***
Annet kvintil	0,53	0,44	0,52
Tredje kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Fjerde kvintil	1,82***	0,80*	1,27***
Femte kvintil	1,35**	0,68	1,01**
Mødre: Delt bosted vs bor hos mor (jf tabell 18)			
Mors inntekt etter skatt			
Første kvintil	0,73	1,32	1,06
Annet kvintil	1,11*	0,89	0,96
Tredje kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Fjerde kvintil	0,58	0,85	0,76
Femte kvintil	0,40*	1,08	0,78
Mødre: Bor hos far vs bor hos mor (jf tabell 20)			
Mors inntekt etter skatt			
Første kvintil	2,73**	3,81***	3,27***
Annet kvintil	1,91(*)	0,90	1,41
Tredje kvintil (ref)	1,00	1,00	1,00
Fjerde kvintil	0,83*	0,79	1,75
Femte kvintil	0,55	0,20**	0,36***

(*)p<=0,10, *p<=0,05, **p<=0,01, ***p<=0,001

Tabell A5. Antall observasjoner for fedre og mødre i ulike grupper. Grunnlag for frekvensfordelingene i tabellene 23 og 24

	Antall, fedre			Antall, mødre		
	2002	2004	2012	2002	2004	2012
Fars utdanningsnivå						
Ungdomsskole/videregående	581	648	581	584	654	491
Universitet/høgskole 1-4 år	112	141	169	190	230	301
Universitet/høgskole 5 år +	32	55	57	31	28	53
Uoppgitt	6	13	20	7	7	12
Fars/mors inntekt etter skatt						
Første kvintil	156	186	184	127	150	132
Andre kvintil	147	176	163	142	154	167
Tredje kvintil	147	159	158	155	180	185
Fjerde kvintil	139	162	149	185	201	186
Femte kvintil	142	174	173	203	234	187
Fars alder						
18-34 år	135	163	98	267	293	138
35-39 år	169	213	117	243	258	164
40-44 år	205	243	233	201	218	262
45 år +	222	238	379	110	150	293
Foreldrenes samlivsstatus ved brudd						
Gift	443	475	366	487	524	388
Samboende	288	382	461	325	395	469
Samlivets varighet						
0-4 år	125	175	159	156	191	171
5-7 år	141	171	174	149	201	149
8-10 år	157	181	148	183	162	147
11 år +	272	310	323	297	350	372
Uoppgitt	36	20	23	27	15	18
Tid siden brudd						
Under 2 år	124	140	72	142	138	79
2-4 år	206	225	211	220	248	212
5-7 år	169	188	215	199	217	196
8-10 år	106	162	159	125	162	188
11 år +	111	135	160	116	150	177
Uoppgitt	15	7	10	10	4	5
Grad av konflikt mellom foreldrene						
I stor grad	114	133	127	131	119	111
Til en viss grad	193	168	142	214	212	170
I liten grad	225	242	255	250	276	283
Ikke i det hele tatt	196	312	294	211	307	277
Vet ikke	3	2	9	6	5	16
Antall barn i relasjonen						
Ett barn	320	380	521	362	391	523
To barn	306	366	267	337	391	297
Tre eller flere barn	105	111	39	113	137	37
Barnets alder						
0-4 år	94	113	57	110	113	60
5-9 år	257	270	215	303	306	195
10-14 år	284	346	325	292	363	155
15-17 år	96	128	230	106	137	247
Uoppgitt	-	-	-	1	-	-
Fars samlivsstatus i dag						
Gift	131	168	161	127	162	116
Samboende	191	194	175	195	191	170
Enslig	400	495	491	481	566	571
Uoppgitt	9	-	-	9	-	-
Alle	731	857	827	812	919	857

Tabellregister

1.	Noen kjennetegn ved undersøkelsene om samvær og bidrag/bosted 2002, 2004, 2012.	10
2.	Barnets bosted i 2002, 2004 og 2012, basert på svar fra fedre, fra mødre og fra begge foreldre. Både foreldre som har bodd sammen med barnets andre forelder, og foreldre som ikke har bodd sammen med barnets andre forelder, er inkludert. Prosent	13
3.	Barnets bosted etter foreldrenes samlivsstatus ved brudd. 2002, 2004 og 2012. Svar fra fedre.....	14
4.	Barnets bosted etter foreldrenes samlivsstatus ved brudd. 2002, 2004 og 2012. Svar fra mødre	14
5.	Barnets bosted i 2002, 2004 og 2012, basert på svar fra fedre, mødre og fra begge foreldre. Tallene gjelder for dem som har bodd sammen med barnets andre forelder. Prosent	14
6.	Hvorvidt barnet er registrert bosatt hos mor eller far etter barnets bosted. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. 2002, 2004 og 2012. Prosent.....	15
7.	Hvorvidt barnet er registrert bosatt hos mor eller far etter barnets bosted. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. 2002, 2004 og 2012. Prosent	15
8.	Reisetid mellom foreldrenes boliger etter barnets bosted. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. 2002, 2004 og 2012. Prosent.....	16
9.	Reisetid mellom foreldrenes boliger etter barnets bosted. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. 2002, 2004 og 2012. Prosent.....	17
10.	Hvor fornøyd man er med bostedsordningen etter barnets bosted. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. 2012. Prosent	18
11.	Hvor fornøyd man er med bostedsordningen etter barnets bosted. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. 2012. Prosent	18
12.	Barnets bosted blant ulike grupper i 2002, 2004 og 2012. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. Prosent	22
13.	Barnets bosted blant ulike grupper i 2002, 2004 og 2012. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. Prosent	23
14.	Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 1. 2004 og 2012	25
15.	Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 2. 2004 og 2012	26
16.	Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 1. 2004 og 2012	27
17.	Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for fedre som har vært gift eller samboende med barnets mor. Modell 2. 2004 og 2012	28
18.	Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 1. 2004 og 2012	30
19.	Resultater fra logistisk regresjon av det å ha delt bosted for barnet sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 2. 2004 og 2012	31
20.	Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 1. 2004 og 2012	32
21.	Resultater fra logistisk regresjon av det at barnet bor hos far sammenlignet med at barnet bor hos mor. Tall for mødre som har vært gift eller samboende med barnets far. Modell 2. 2004 og 2012	33
22.	Antall samværsdager per måned mellom samværsfedre/samværs mødre og barn i 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre, bostedsmødre, samværs mødre og bostedsfedre som har bodd sammen med barnets andre forelder. Prosent.....	34
23.	Antall samværsdager per måned mellom samværsfedre og barn i 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre som har bodd sammen med barnets mor. Prosent	35
24.	Antall samværsdager per måned mellom samværsfedre og barn i 2002, 2004 og 2012. Svar fra bostedsmødre som har bodd sammen med barnets far. Prosent	36
25.	Antall samværsdager per måned etter barnets bosted, 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre (fedre som ikke er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets mor. Prosent	37
26.	Antall samværsdager per måned etter barnets bosted, 2002, 2004 og 2012. Svar fra bostedsmødre (mødre som er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets far. Prosent	38
27.	Barnets bosted etter antall samværsdager per måned, 2002, 2004 og 2012. Svar fra samværsfedre (fedre som ikke er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets mor. Prosent	38

28.	Barnets bosted etter antall samværsdager per måned, 2002, 2004 og 2012. Svar fra bostedsmødre (mødre som er registrert bosatt på samme adresse som barnet) som har bodd sammen med barnets far. Prosent	38
A1.	Frekvensfordeling av grupperingsvariabler for fedre, etter barnets bosted i 2002, 2004 og 2012. Svar fra fedre som har bodd sammen med barnets mor. Prosent	43
A2.	Frekvensfordeling av grupperingsvariabler for mødre, etter barnets bosted i 2002, 2004 og 2012. Svar fra mødre som har bodd sammen med barnets far. Prosent.....	44
A3.	Antall observasjoner for fedre og mødre i ulike grupper. Grunnlag for frekvensfordelingene i tabellene 12 og 13	45
A4.	Resultater fra logistisk regresjonsanalyser. Samme modeller som i tabellene 14,16,18 og 20, men med tredje kvintil som referansegruppe for fars/mors inntekt etter skatt.....	46
A5.	Antall observasjoner for fedre og mødre i ulike grupper. Grunnlag for frekvensfordelingene i tabellene 23 og 24	47

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9064-0 (trykt)
ISBN 978-82-537-9065-7 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9064-0

9 788253 790640

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway